

V menn

UKE 39 26. SEPTEMBER 2025 kr 99

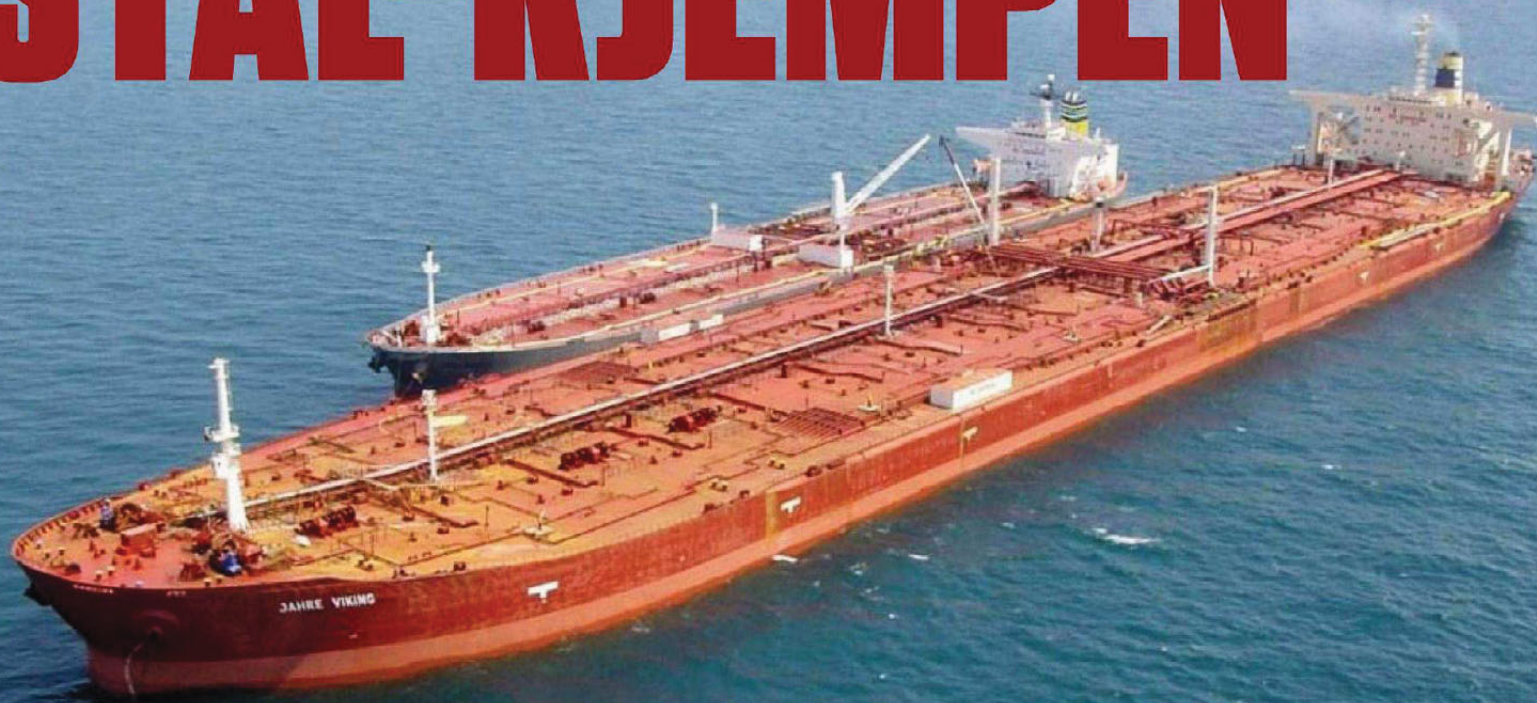
Johnny Haglund i Sibir
**DRØMMER OM
SOVJET-TIDEN**

+ Triks i selvforsvar

«Jahre Viking» var verdens største

DEN NORSKE STÅL-KJEMPEN

UKEBLADER

nr. 46 2025 www.vimenn.no

7 023067 500057

bc 005 046

55046

Kjell Reidar satt innestengt
med isbjørn i tre timer
– **Det var bare
drapsmaskinen
og meg**

V TEST
**HYUNDAI IONIC 9
OG FORD RANGER**

REPORTASJER

6 Havets gigant

Skipet var nesten en halv kilometer langt, mer enn høyden på Empire State Building. I dag er det bare ankeret og minnene igjen av «Jahre Viking», som en gang var verdens største flyttbare gjenstand.

14 Trøbbel i tempelet

Kjødets lyst og Mammons gleder fristet den kjente «direktørmunken» inn i en salig røre av religion, sex og kommers.

24 Inneestengt med isbjørn

Kjell Reidar Hovelsrud skulle filme en nærgående isbjørn på Svalbard. Men plutselig var det bare han og drapsmaskinen – i en fangstbu på seks kvadrat.

32 Forsvant på Everest

Marco Siffredi ville kjøre ned fra toppen av verdens høyeste fjell på snøbrett – én gang til. Siden har ingen sett ham.

40 Savner Sovjet

Vi Menns Johnny Haglund på tur blant cowboyer og tvilsomme kvinner i villmarken i det fjerne Sibir.

50 True Crime: Døden i fjøset

Han tok fjøsstellet, hun bakte eplekake da døden kom på besøk til det gamle ekteparets lille gårdsbruk.

60 Prøvekjørt: Hyundai Ioniq 9

Diger SUV imponerer med plass og utstyr.

68 Prøvekjørt: Ford Ranger PHEV

Ladbar pickup som på mange områder matcher diesel-utgaven.

76 Reise: Dovrefjell

Vi viser deg veien inn i moskusens rike.

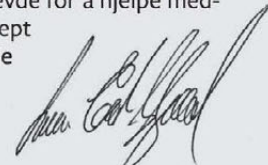
I DENNE UKENS VI MENN ...

...kan du lese en rystende historie fra Sverige med klare paralleller til hendelser i Norge Vi Menn har skrevet om de siste månedene. Drap på mennesker som ikke har gjort en flue fortred, men derimot lever for å glede eller hjelpe andre.

Ekteparet Antby drev sin egen lille gård utenfor Göteborg, men levde like mye for pinsemenigheten, og for å glede andre i bygda med alt fra korsang til bakst. Tidligere har Vi Menn fortalt

om språkforskeren Knut Kristiansen i Oslo og Frelsesarme-soldaten Annie Bergliot Olsvik i Haugesund. Også de levde for å hjelpe med-mennesker. Alle ble drept i sine egne hjem, der de burde være trygge. Hvorfor?

Takk for at du leser Vi Menn!

Lars-Erik Nygaard

« ... forsøker å unngå å tenke på det. Det hender jeg trøster meg med at Marco sikkert fikk det for seg at han skulle ta en forlengs salto på Everest.

VERDENSNYHET!

e VITARA

PRIS OG AVGIFTSVINNER
FIREHJULSTREKK 2025

Elektrisk SUV med firehjulstrekk Som skapt for norske forhold

Avansert ALLGRIP-e 4x4 inkl. i prisen

Fire kjøremodus inkl. Trail-mode

412km WLTP rekkevidde

Suzuki Connect App

40/20/40 Justerbart baksete

Opptil over 500 l bagasjerom

Høy bakkeklaring

Les mer på suzuki.no

Leasing

1.995,-* pr mnd

Introduksjonspris

e VITARA ALLGRIP-e 4X4 fra kun 334.500,-

SNOWTRAIL-UTSTYRSPAKKE INKLUDERT I PRISEN

19 tommer mørke aluminiumsfelger • 10-veis elektrisk justerbart førersete • Ambient stemningsbelysning • Adaptive fjern- og hovedlys
Ikonisk 3-point led matrix • Trådløs mobillading • Stemmestyring • INFINITY by Harman lydsystem med subwoofer • Oppvarmet ratt &
frontrute • 10.25-tommers skjerm & 10.1-tommers senter skjerm • Apple Carplay og Android Auto • 360 graders kamera

*Suzuki e VITARA Allgrip-e 4x4 Basecamp 1.995,- pr. mnd, inkl. mva. Egenkapital kr 100.000,-. Etableringsgebyr 5.225,-. Rente 6,49%. Effektiv rente 6,7%, o/10 år. Totalt kr. 177.741,-. Frakt, klargjøring, metallisk lakk og vinterhjul kommer i tillegg.

INNHOOLD

FASTE SIDER

12 Sløseribudsmannen

Bane NOR med sær bruk av skattepenger – igjen.

20 Blinkskudd

Proff på styler.

22 Yans 10 på topp

Upopulær, jo visst, men uten oljen stopper verden.

30 Grafikk

Taiwan rustet opp.

38 Ny viten

Spørsmålstegn ved Punctum.

46 Quiz

Vi Menns spesialquiz med tolv nye spørsmål og svar.

47 Kryssord

Vinn én million med flax!

48 Sudoku

Ukens hjernetrim.

56 Kule sider

Ukens utvalgte vitser, samt Lunch, Pondus, Absurdgalleriet m.fl.

66 TimeOut

Skråblikk på verden.

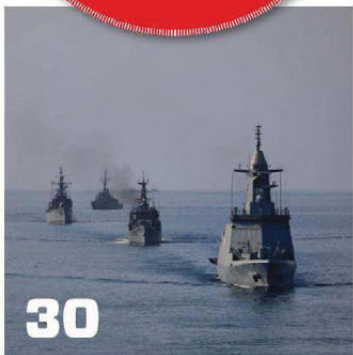
74 Reisemix

Favorittene blant Europas jernbaneruter.

82 Neste uke

12

Det bøyer ikke Bane NOR seg for. Derfor øser de ut skattepenger for å utløse et folkeopprør, så de kan få viljen sin likevel.

30

74

LEDER

Å få gå i fred

Den svenske statsråden for Siviltforsvaret, Carl-Oskar Bohlin (M), måtte nylig avbryte sine forsøk på å spasere hjem fra Riksdagen i Stockholm. En gruppe pro-palestinske demonstranter fotfulgte ham, filmet og skrek ropte «Blod! Blod på dine hender!» og «Barnemorder!».

Han ble ikke fysisk antastet.

Det er ikke første gang pro-palestinske idealister trakasserer folkevalgte i Sverige. Vi må ha respekt for ytringsfriheten, og det er lov å høylytt protestere mot politikk man motsetter seg. Israels fremferd i Gaza er altfor drøy. Men det går en grense mellom lovlige ytringer og det som i loven kalles hensynsløs adferd. I Skandinavia har vi en lovfestet rett til å få gå i fred på gaten. Vi er samfunn bygget på tillit. Politisk uenighet skal angripes, men kun med fredelige demonstrasjoner, diskusjon og debatt.

En undersøkelse fra 2023 viser at tre av ti svenske folkevalgte ble utsatt for hat, trusler eller vold i 2022.

Jeg håper vi slipper denne type svenske tilstander i Norge.

Redaktør:
Alexander Øystå
alexander.oysta@egmont.com

Story House Egmont er en del av Egmont. Egmont er et av Nordens største mediekonserner med 6300 ansatte og aktivitet i 80 land. Vi er en stiftelse, og Egmont Fondet deler årlig ut over 90 millioner kroner til et bedre liv for barn og unge. Vårt motto «We bring stories to life» har sterke publisistiske verdier. Vi står bak mer enn 700 magasiner, tegneserier, Klikk.no, TV 2, Nordisk Film, kinodrift, samt flere dotede selskaper.

Vi Menn arbeider etter Vær Varsom plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale i bladet oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg er et klageorgan som behandler klager mot pressen i presse-etiske spørsmål.

Adresse: PFU, Postboks 46 Sentrum, 0101 Oslo. E post: pfu@presse.no

W REDAKSJONEN

Mats Ulshagen
mats.ulshagen@egmont.com

Lars-Erik Nygaard
lars.erik.nygaard@egmont.com

Martin Jansen
martin.jansen@egmont.com

Jørgen Johannessen Kind
jorgen.kind@egmont.com

Tore Strøm
tore.strom@egmont.com

VIKTIG INFORMASJON OM ABONNEMENT!

Bli abonnent på bladkiosken.no
På minside.egmont.no kan du enkelt se på og administrere ditt abonnement.

KUNDESERVICE:

Tlf. hverdager 08-16: 22 58 52 30
E-postadresse: abo-vm@egmont.com
Fint om du har ditt kundenummer klart ved henvendelse til oss.
Abonnementet løper til du sier det opp.
Abonnementspriser: 1 år kr 2198,- (pristillegg utenfor Norden)

Produksjonsansvarlig:

Ingunn Elise Kristiansen,
ingunn.elise.kristiansen@egmont.com

Markedsansvarlig:

Maria Raza, maria.raza@egmont.com

Ansvarlig redaktør/direktør:

Axel Walø, axel.walo@egmont.com

ANNONSESALG:

Ad.venture AS
christian@ad-venture.no

UTGIVER:

Story House Egmont
ISSN 0042-4951

Besøksadresse redaksjon, markedsavdeling,
annonseavdeling: Nydalsveien 12, Oslo

Postadresse: Vi Menn,
Postboks 4980 Nydalen, 0441 Oslo
Tlf: 22 77 20 00

Redaksjonen overtar intet ansvar for manuskripter og bilder som ikke er bestilt. Vi Menn publiserer også digitalt og betaler i utgangspunktet ikke flere honorarer for samme artikkel. Dette blad må ikke utleies i ervervsmessig øyemed.

TRYKK: Egmont Printing Service

story house
EGMONT

PRAKTISK GAVE TIL NYE ABONNENTER

ALT OM **FISKE**

Spar
595 kr

SMS-kode:
FISK9
til **2205**

eller scan
QR-koden

Sløye- og
fileteringssett
i velkomstgave

5 utgaver av **ALT OM FISKE** for kr 249*

Alt om fiske holder deg oppdatert på sportsfiske, nyheter, utstyr, tester, teknikker og reportasjer fra hele landet. Norges eneste rendyrkede blad for sportsfiskere!

Bli abonnent og få et sløysesett i velkomstgave!

Sløye/fileteringssett i fire deler.

Her har du det du trenger for å gjøre klar fisken til gryta. Den gode fileteringskniven har beskyttelsesslire som holder den fin samtidig som den beskytter omgivelsene for kutt og stikk. Med en god knivsliper har du alltid skarp kniv tilgjengelig. Det følger også med kuttsikker hanske, den får godt grep på fisken samtidig som du beskytter fingrene. Passer utmerket til både hav og innlandsfiske. Verdi: 249,-

5 utgaver i butikk	kr 595
Sløysesett	kr 249
TOTALVERDI	kr 894
DIN PRIS*	kr 249
DU SPARER	kr 595
* Porto	kr 49

Attends
Incontinence protection for you

**GRATIS
VAREPRØVE!**

INKONTINENS?

Opplever du lekkasje når du ler, trener, hoster eller anstrenger deg? Det er du ikke alene om! Attends har produkter for alle typer urinlekkasje.

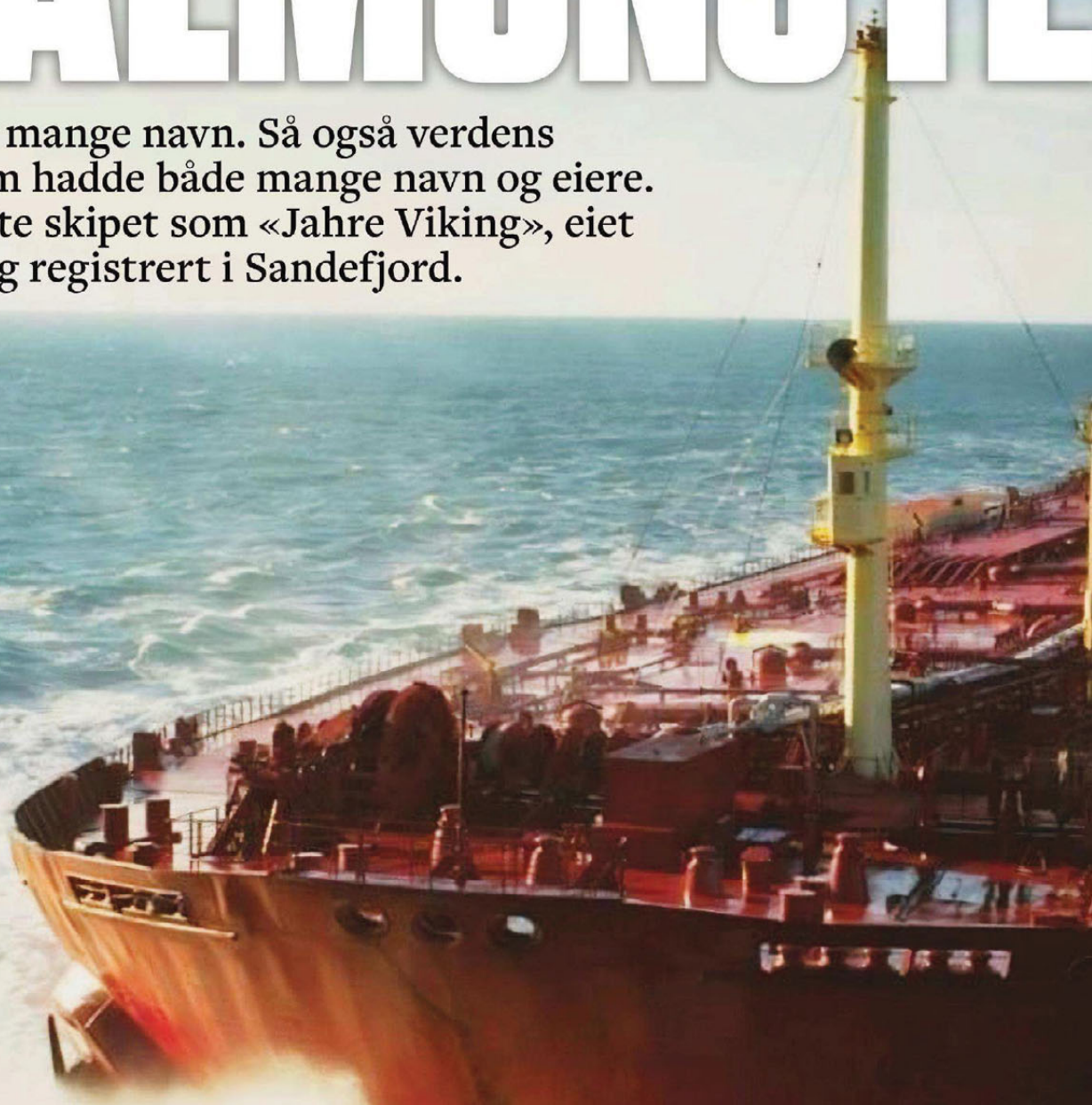
Les mer og bestill på
attends.no eller ring 800 32 090.

«JAHRE VIKING» VAR VERDENS STØRSTE FLYTTBARE GJENSTAND

STÅLMONSTE

Kjært barn har mange navn. Så også verdens største skip som hadde både mange navn og eiere. Men lengst seilte skipet som «Jahre Viking», eiet av nordmenn og registrert i Sandefjord.

RET

Tekst: Sten Dueland

For oss i Jørgen Jahre Shipping var det stort å få verdens største tankskip under vår paraply med navnet «Jahre Viking», forteller Jørgen Jahre (85), sønn av avdøde Jørgen Jahre.

Ingen eide skipet lenger enn det norske kommandittselskapet Jahre Viking. Jahre Shipping sto for drift og operasjon av det enorme skipet.

Uavhentet

På 1970-tallet kjempet reder-ikonene Anders Jahre og Sigval Bergesen med greske redere om å være størst. En gresk businessmagnat bestilte i 1974 skipet som skulle bli verdens største: En 418 611 tonn ULCC (Ultra Large Crude Carrier) supertanker.

Skipet skulle hete «Porthos», oppkalt etter én av de Tre Musketærer, noe som tyder på at greken planla å bestille to like enorme søsterskip.

Men da skipet var ferdig i 1979 på Sumitomo Heavy Industries sitt verft i Yokosuka i Japan, kom ingen greker for å hente det. I løpet av byggetiden hadde han enten ombestemt seg eller gått konkurs, ifølge den engelske avisen The Telegraph.

– Markedet var svært dårlig da den greske eieren skulle overta, forteller Jahre.

Ikke stort nok

Propellakslingen på «Jahre Viking» var drevet av damp via en dampturbin. Under den første prøveturen hadde en gjenglemt skiftenøkkel ødelagt turbinen, og skipet ble liggende uten navn og uten eier. Men mangelen på navn skulle hun ta igjen for til gagns senere.

Verftet ga skipet navnet «Oppama», og fikk omsider solgt det til Orient Overseas Container Line i Hongkong. De døpte skipet «Seawise Giant», og planla å bruke giganten i tankfart mellom Midtøsten og USA. Men eieren av Orient Overseas var ikke fornøyd. Kineseren bestemte seg for å ►

K/S JAHRE VIKING

BREMSELENGDE: Med maks fart trengte skipet rundt åtte kilometer på å stanse.

KOLOSS: 243 meter lange «Niriis» blir liten ved siden av 458 meter lange «Jahre Viking», eid av det norske kommandittselskapet Jahre Viking.

forlenge «Seawise Giant» med hele 146 meter. 152 tonn mer i lastekapasitet ga skipet en total kapasitet på 564 763 dødvekt-tonn. Aldri har større dødvekt-tonnasje vært registrert.

Skipet ble nærmere en halv kilometer langt – 458,45 meter, 15 meter lengre enn Empire State Building er høyt. BBC beregnet at skipets skrog hadde volum til å frakte fire St. Paul's Cathedral.

Med en bredde på 68,8 meter og en dybde ved fullastet skip på 25 meter, var hun altfor stor til å kunne gå igjennom både Suezkanalen og Panamakanalen. Hun var til og med for stor til å få lov til å seile igjennom Den engelske kanal.

Skipet som skulle havne på norske hender, kunne derfor bare seile den lange veien rundt sørspissen av Afrika og Kapp Horn

på sørspissen av Sør-Amerika, og svært mange havner var rett og slett for små for dette gigantskipet.

Selv med et rør på 230 tonn og en propell på 50 tonn var hun ingen enkel dame å manøvrere. Hun hadde en svingradius på tre kilometer. Fra en topphastighet på 16,5 knop i godt vær, trengte hun åtte kilometer på å stoppe.

Men umulig å navigere var hun dog ikke. Den indiske kapteinen Surrinder Kumar Mohan som styrte skuta gjennom hele hennes tid som «Jahre Viking» hevdet i

intervju med BBC at skipet tross alt var lettere å navigere på havet enn det var å navigere en bil i trafikken i Bombay.

Krigsoffer

28. september 1980 gikk Irak under Saddam Hussein til angrep på Iran for å utmanøvrere Iran som den dominerende staten i Golf-regionen. Persiabukta var langt fra det tryggeste stedet på jorden. «Seawise Giant» var blant skipene som ble angrepet mens det lå oppankret utenfor øya Larak, lastet med råolje fra Iran.

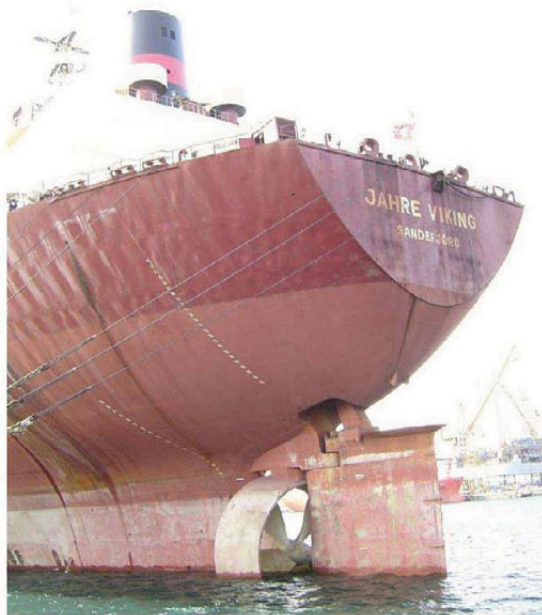

BOMBET: Helt på tampen av den langvarige krigen mellom Irak og Iran, ble «Seawise Giant» bombet av Irak.

« For kommandittselskapet var kjøpet av skipet ikke vellykket.

SANDEFJORD:
«Jahre Viking»
var registrert i
Sandefjord og
førte norsk
flagg i årene
1989–2009.

SHIP BREAKING

FACEBOOK/SKIP BREAKING

FACEBOOK/SKIP BREAKING

ANKERET: Ett
av skipets
enorme ankere
pryder
inngangspartiet
til Hongkong
Maritime
Museum.

Olje måtte flyttes over på mindre skip som fraktet lasten i land.
– På grunn av skipets størrelse var det svært få oljeselskaper som kunne befrakte skipet, noe som ikke var gunstig med tanke på inntjening. For kommandittselskapet var kjøpet av skipet ikke vellykket, sier Jahre

Strandet og hugget opp

I 2004 var det slutt på karrieren som havgående oljetransportør for damen fra Sandefjord, drøy og dyr i drift som hun var. Men rederrival Fred. Olsen fant bruk for «Jahre Viking». Igjen ble hun omdøpt, og som «Knock Nevis»

lå hun som lagertank utenfor Qatar.

I 2009 fikk skipet igjen nye eiere og nytt navn: Som «Mont» ble hun sendt på én siste reise. Ferden endte 22. desember 2009 på stranden Alang i India. Etter en 30 år lang karriere på havet skulle over 10 000 arbeidere bruke ett år på å gjøre henne om til skrapmetall.

Det eneste som er igjen av verdens største skip er ett av ankrene: Åtte meter langt, fem meter bredt og 36 tonn tungt, pryder ankeret inngangspartiet til Hongkong Maritime Museum. Nærings- og handelsdepartementet og Uten-

«JAHRE VIKING»

Bygget: 1976
Skipstype: ULCC (Ultra Large Crude Carrier) Supertanker
Verft: Sumitomo Shipbuilding & Mach., Co., Ltd.
Skrog: Enkeltskrog, stål
Lengde: 458,45 meter
Bredde: 68,8 meter
Dypgang: 24,6 meter
Toppfart: 16 knop (30 km/t)
Fremdrift: 1 x fast propell
Ytelse: 36 778 kW
Tonnasje: 260 941 BT
Lasteevne: 564 763 tonn
Mannskap: 35

STRANDET: Etter 33 år var det slutt. Under navnet «Mont» ble eks- «Jahre Viking» kjørt opp på stranden i Alang og hugget opp.

HISTORIKK (eierselskap)

1976–1979: «Oppama»
(Sumitomo Heavy Industries Ltd.)
1979–1989: «Seawise Giant»
(Universal Petroleum Carriers Inc.)
1989–1991: «Happy Giant»
(Norman International A/S)
1991–2004: «Jahre Viking»
(K/S Jahre Viking)
2004–2009: «Knock Nevis»
(First Olsen Tankers PTE.)
2009–2010: «Mont»
(Amber Development; Prayati Shipping)

Registrert/flaggstet
1979–1988: Liberia
1989–2009: Norge

14. mai 1988 oppsto en voldsom brann som følge av et irakisk missilangrep, og giganten sank raskt.

Tre måneder senere sluttet Iran og Irak fred. «Seawise Giant» lå på ganske grunt vann, erklært totalhavarert. Vraket ble kjøpt opp av Norman International A/S i Oslo, et selskap som administrerte kommandittselskaper for skip. Vraket ble tauet til Singapore og reparert med blant annet 3700 tonn nytt stål. Skipets nye navn hintet om eiernes fremtidsutsikter: «Happy Giant».

I 1991 kjøpte kommandittselskapet Jahre Viking skipet for 39 millioner USD. Giganten ble omdøpt til «Jahre Viking» og satt i frakt av råolje fra Midtøsten til USA under norsk flagg, med indisk kaptein og et indisk mannskap på 35. Etter ti år som norsk, ble Jahre Vikings størrelse mer hemsko enn fordel.

– Det var ikke mange steder å losse oljen, forteller Jørgen Jahre jr.

riksdepartementet finansierte transporten av ankeret

– Vi er glade for å kunne bidra til at ankeret fra verdens største skip bringes hit som en påminnelse om skipsfartens rolle for Hongkong. På denne måten får Sandefjord og norsk skipsfartshistorie et ankerfeste i Hongkong, uttalte daværende nærings- og handelsminister Trond Giske i 2010. Museet åpnet dørene i 2012.

Kilder: wikipedia.org, aukevisser.nl, thegreekobserver.com, www.scmp.com, store norske leksikon, telegraph.co.uk, Sandefjords Blad

Vital Plus+

Sirkulasjonsstimulator

Vitalplus 1003

Oppgradert bestselger!

Medisinsk godkjent

30 000 solgte i Sverige og Norge

SPAR
800,-

~~2750,-~~
KAMPANJE:
1950,-

NYHET!

Nå også med varme

Medisinsk godkjent apparat som brukes av tusenvis av nordmenn hver dag. Milde elektriske impulser stimulerer blodsirkulasjonen i ben og føtter. Resultatet er at føttene og legg-musklene utvider og trekker seg sammen, på samme måte som å gå en lang tur. Meget enkel i bruk! Behandlingen gjøres sittende i 10 - 30 minutter etter behov, mens du leser eller ser på TV. Helt uten smerte. Passer til alle aldre.

GRATIS! Verdi kr. 249,-

4 stk. pads inkludert i prisen ved svar innen 14 dager. Muskelstimulasjon og smertebehandling av bl.a. rygg, skuldre, nakke og armer. Helt uten bivirkninger. Kobles til Vitalplus 1003. Styres med fjernkontroll.

NYHET! Sirkulasjon og varme

- Varmefunksjon for kalde føtter
- Øker blodsirkulasjonen, og kan forhindre kalde, urolige og hovne ben
- Vil kunne bidra til å redusere stivhet i muskler og ledd, samt forebygge åreknuter - en effektiv helseinvestering
- Hvis du har pacemaker eller er gravid må lege konsulteres før bruk
- Fjernkontroll og norsk bruksanvisning
- Drives på strøm
- 30 dagers full returrett

BESTILL I DAG! Telefon: 69 39 90 40 | www.postshop.no

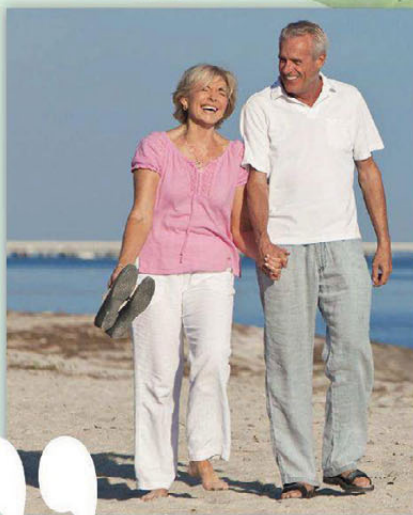
Klarna.

Frakt etter Postens takster tilkommer Leverandør: HELGESEN ENGROS AS

ØK BLODSIRKULASJONEN I BEN OG FØTTER!

- hei, jeg kan ikke få fullrost Vitalplus. Etter å ha brukt den i et par uker - 30 min. hver dag - er leggkrampene mine borte!

- er en svoren bruker av Vitalplus
- smertene i bena er borte og
ny blodtrykksmåling kunne konstatere at
blodtrykket i bena var perfekt!

- jeg kjøpte den for 8 måneder siden,
og er veldig fornøyd - kalde føtter er
historie takket være Vitalplus sirkulasjons-
stimulator!

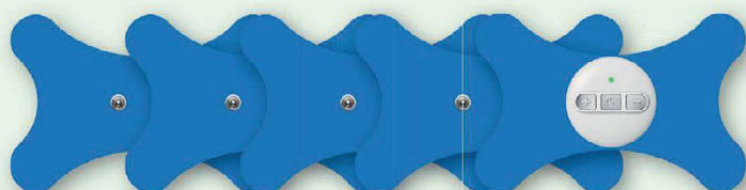
TENS Smertelindring Vitalplus 1005

Ønsker du å lindre muskel og leddsmerter på en enkel og effektiv måte?
Da er våre TENS-padsputer løsningen for deg! Muskelstimulasjon og smertebehandling
av bl.a rygg, skuldre, nakke og armer. Perfekt for behandling av korsryggen! Helt uten bivirkninger!

De er laget av høykvalitetsmateriale som er behagelig mot huden, og har en god klebeevne som
sikrer at de sitter på plass under bruk.

Inneholder:
Trådløs massasjeenhet inkl. batterier og 5 stk utskiftbare TENS-padsputer
(Hver padspute har en varighet på 12 – 15 behandlinger)

PAKKEPRIS
695,-

BESTILL I DAG! Telefon: 69 39 90 40 | www.postshop.no

Klarna.

Frakt etter Postens takster tilkommer Leverandør: HELGESEN ENGROS AS

Har du ris, ros eller henvendelser til Sløseriombudsmannen? Skriv til redaktør Alexander Øystå: alexander.oysta@egmont.com

Sleip snarvei til nytt Oslo S

Statlige Bane NOR bruker én million skattekroner på en reklamekampanje som skal mobilisere Oslo-folk mot byens lokalpolitikere.

BANE NOR TAR sløsetoget sitt til nye høyder. Nylig kom jeg over en annonse i Fredriksstad Blad (av alle steder) som viste et bilde av en eldre mann med en alt for trang og kort fotballtrøye. Under bildet stod det: «Det hender vi vokser ut av det som en gang passet perfekt. Oslo fortjener et nytt Oslo S, la oss komme videre med planprosjektet». Wtf?!?

Statlige Bane NOR kommuniserer at de trenger å bygge ut Oslo S, altså jernbanestasjonen i Oslo, med en høy bolig/kontorblokk på toppen. Men hvorfor bruker Bane NOR «omtrent en million» (skattekroner) på å fortelle meg dette? Er ikke det en sak mellom Bane NOR og Plan- og bygningsetaten i Oslo kommune? Selvfølgelig, men saken er at etaten har sagt nei, og det bøyer ikke Bane NOR seg for. Derfor øser de ut skattepenger for å utløse et folkeopprør, så de kan få viljen sin likevel.

DET ER VISST ikke grenser for hvor kreativt dette statlige selskapet kan være, bare de slipper å drive med sine egentlige oppgaver. Å vedlikeholde det norske jernbanenettet, for eksempel. Bane NOR er oppsatt med en enormt stor kommunikasjonsavdeling, de har egen podcast, og nå dette reklamestuntet som frem-

står som ren lobbykampanje for å påvirke politikerne midt i et stortingsvalg.

Det oppleves som surrealistisk at et statlig selskap som driftes 100 prosent av skattepenger, selv skal reklamere for sin egen agenda. Da kan man jo spørre seg hvor den politiske kontrollen over selskapet har tatt veien, hvis den noen gang har vært tilstede.

BANE NOR KALLER det for en «opplysningskampanje», der hovedbudskapet er at Oslo Sentralstasjon har vokst ut av sine egne bygninger fordi innbyggertallet i hovedstaden har steget så voldsomt de siste årene. I denne såkalte opplysningskampanjen presenteres Bane NORs egne planer til nye Oslo S: Et gigantisk høyhus som i de første utkastene så ut til å overskygge Postgirobygget, men som da Plan- og Bygningsetaten kom på banen, ble tvunget ned i høyde.

Jeg vet ikke om prosjektet i seg selv er godt eller ikke. Det får andre vurdere. Men å sette i gang en reklamekampanje for saken, er spesielt.

I annonsen blir politikerne i Oslo kommune anklaget for ikke å gi Oslos innbyggere anledning til å være deltagere i debatten om Bane NORs egne planer. «En stasjon for alle har blitt en beslut-

FANTASI: Bygningen «Nordisk lys» gir fantasifilm-følelse type «Ringenes herre». Slik tenkte arkitektene og Bane NOR seg det nye Oslo S, sett fra sjøsiden.

UVANLIG KAMPANJE

Kristin Lund Haugen viser til at Oslo S ble bygget på 1980-tallet og har behov for modernisering og oppgradering.

– Et høyhus kan finansiere oppgraderingen og utvikling av jernbanestasjonen og knutepunktet estetisk og arkitektonisk til å bli noe mer enn en funksjonell stasjon, som vi mener Oslos storstue fortjener, opplyser hun.

Haugen er enig i at det er uvanlig med en slik kampanje:

– Men dette prosjektet er unikt. Det påvirker absolutt alle som bor i og utenfor Oslo, og som ferdes på Oslo S. Derfor mener vi saken bør videre til offentlig ettersyn, en anledning for alle innbyggerne i Oslo til å uttale seg om det vi foreslår.

– Dersom vi nå får nei til offentlig ettersyn vil planprosessen stoppe opp, og konsekvensen er at vi må skrinlegge prosjektet, skriver Haugen på vegne av Bane Nor.

(vg.no 20. august 2025)

Profilbilde 1: 100 m

Planbilde 2: 82 m

ILLUSTRASJON: BANE NOR EIENDOM/REIULF RAMSTAD ARKITEKTER

BANE NOR EIENDOM

Det hender vi vokser ut av det som en gang passet perfekt

Oslo fortjener et nytt Oslo S, la oss komme videre med planforslaget.

[Les mer](#)

SLOSER OMBUDSMANNEN

FORTSATT NEI: Motstand ga nedjusteringer. Bygningens høyde ble kappet fra 135 m til 100 m og nå til 82 meter. Plan og Bygningsetaten i Oslo lar seg ikke rokke.

VI BETALER: Bane NORs reklamekampanje for det nye Oslo S, finansiert av våre skattepenger. Et forsøk på å overkjøre våre egne folkevalgte.

ning for de få», sutrer Bane NOR.

Det var VG som først omtalte denne saken. Da nektet Bane NOR å avsløre prislappen på reklamekampanjen. Men etter at VG publiserte saken, fremkom det at moroa kostet cirka én million skatte kroner, hvorav halvparten av summen ble brukt på annonsering i ulike aviser. Prosjektleder i Bane NOR Eiendom, Kristin Lund Haugen, forsvarte reklamekampanjen ovenfor VG. Hun avviste at dette handlet om stortingsvalget, men at skytset er rettet mot Oslo kommunes lokal-

politikere. Som når sant skal sies faktisk representerer Oslos befolkning. Men parlamentarisme er vel et begrep Bane NOR ikke kjenner.

Byrådsleder Eirik Lae Solberg fra Høyre har reagert kraftig.

«JEG HAR ALDRI opplevd maken og kan ikke huske noe sånt har skjedd før. Dette er unorsk» uttalte Solberg til VG. Han påpekte videre at Bane NOR er et selskap som er underlagt samferdselsdepartementet, at denne kampanjen er et politisk virke-

middel fra regjeringen som ifølge ham «prøver å finne stadig nye måter å herje med Oslo på». Byrådslederen sier at kommunen når som helst er klare for å møte staten for å diskutere prosjekter som er viktige for hovedstaden og landet forøvrig, men han undrer seg over at kommunikasjonen går via annonser i avisene – gitt den korte avstanden mellom Oslo Rådhus og kontorene til departementet og Bane NOR.

HØYRESIDEN ER IKKE alene om å reagere. Seher Aydar, som

representerer Rødt på Stortinget, sier i VG:

– Her kaster en del av det offentlige bort penger på å drive lobbyisme mot en annen del av det offentlige og mot lokale folkevalgte. Dette er bokstavelig talt sløsing med statens penger. Jeg nektet å tro samferdselsministeren støtter dette.

Det råder altså tverrpolitisk enighet om at dette er tøvete sløsing med skattepenger. Men kommer Bane NOR til å skifte spor? Ikke før de har lært hva parlamentarisme betyr.

«Direktørmunkens» TEMPEL- TROBBEL

Kjødets lyst og Mammons gleder ble for vanskelige å stå imot for den verdensberømte kinesiske «Direktørmunken» Shi Yongxin. Norske kung fu-mosjonister er uforskyldt blitt knyttet til tempel-skandalen og salig røre av religion, sex og kommers. ►

LYSSKY: Abbed Shi Yongxin ledet ikke bare Shaolin-tempelet, han kommersialiserte både tempelet og krigermunkenes variant av kung fu i stor stil. Men mye av hans virksomhet tåler angivelig ikke dagens lys.

Skandalen rekker helt inn mot det anonyme industribygget i Åsane utenfor Bergen, der kung fu-entusiaster trener blant produsenter av reklamemateriell, vekkelsesmening, bildekk og sopp- og skadedyrkontroll.

Ivar Boxaspen driver klubben Boxaspen Hung Kuen, og er oppgitt:

Sporten han brenner for har sitt utspring i en eldgammel tradisjon, skapt og holdt ved like i det berømte buddhisttempelet Shaolin i Kina. Templet er fortsatt senter for både søkende sjeler og ivrige kung fu-mosjonister verden over. Men tempelet er også utgangspunkt for en skandale av globale dimensjoner. En skandale utløst av abbeden Shi Yongxin, som uforskyldt rammer ivrige kung fu-mosjonister over hele kloden.

Jetsett-munk

Shi Yongxin ble abbed for Shaolin-tempelet i 1999, var medlem av Kinas parlament i to tiår, og har ofte vært i medienes søkelys. Han fikk tilnavnet «Direktør-munken» fordi han ble den første kinesiske abbeden med en mastergrad i bedriftsadministrasjon.

Han møtte verdensledere, kjendiser og industrigiganter – fra dronning Elizabeth av Storbritannia og Nelson Mandela til Henry Kissinger og Apples administrerende direktør Tim Cook, for å nevne noen få. Så sent som i februar i år ledet Shi en delegasjon med munk fra Shaolin-tempelet til Vatikanet for å møte pave Frans. Han reiste jorden rundt, som oftest med nesen i en iPhone.

I sommer kom svært alvorlige anklager mot den populære abbeden – for andre gang. 59-åringen er beskyldt for korrupsjon, bedrageri, upassende seksuelle forhold med kvinner, å ha barn utenfor ekteskap og brudd på buddhistiske forskrifter og etiske normer.

Avskiltet

28. juli annonserte Buddhistforeningen i Kina at Shi Yongxin var fratatt ordinasjonen som munk.

– Shi Yongxins handlinger er foraktelige og har skadet det

« Hvis Kina kan importere Disney-feriesteder, hvorfor kan ikke andre land importere Shaolin-klosteret?

buddhistiske samfunnets rykte og synet verden har på munk, Han er mistenkt for kriminelle handlinger, inkludert bedrageri med prosjektmidler og tempelets eiendeler, abbeden har også brutt buddhistiske forskrifter ved å opprettholde langvarige forbudte forhold med flere kvinner og være far til flere uekte barn.

Dagen etter skrev Shaolin-tempelet at de hadde utnevnt en ny leder.

Eks-abbeden blir nå etterfor-

JULIANES9/WIKIMEDIA COMMONS

KREMLIN/WIKIMEDIA COMMONS

JETSETT-MUNK: «Direktør-munken» Shi Yongxin har pleid kontakter blant verdens mektigste personer, blant dem Vladimir Putin, som her under hans offisielle besøk til Kina i 2006.

sket av flere myndigheter i en felles etterforskning. Omfanget av den angivelige svindelen er fortsatt uklart, men flere medier som The Wall Street Journal, Bloomberg og Chinese Vision Times har anslått flere millioner dollar.

OPPVISNING: En del av Shaolin-tempelets nye oppgaver er å reise verden rundt med oppvisninger i kung fu, utført av krigermunker.

Kampsportsenter

Shaolin-tempelet er både et religiøst og kulturelt ikon. Under et slag i år 620 viste Shaolin-krigermunkene at deres variant av kung fu virkelig fungerte som kampteknikk. Siden har munkeordenen vært kjent for sin tradisjon med zenbuddhisme og Shaolin kung fu. I lang tid har tempelet i Song-fjellene i Henan-provinsen i Kina tiltrukket seg millioner av besøkende, både vanlige turister og troende og håpefulle krig-

munker som vil prøve seg på tempelets zenbuddhisme og den spesielle kampsporten.

Tempelmunkene er kjent over hele verden for sine avanserte kampteknikker. Under Shis ledelse dannet munkene en tropp som reiste verden rundt for å opptre for betalende publikum. Tempelet sendte også disipler til hundrevis av Shaolin-tilknyttede kung fu-akademier og meditasjonssentre verden over.

Og etter at Shi Yongxin tok

I FJELLENE: Shaolin-klosteret i Songfjellene sentralt i Kina er blitt trekkplaster for buddhister, kung fu-entusiaster og turister i millliontall.

over som abbed, forvandlet han tempelet til en kommersiell pengemaskin.

Shaolin-tempelet tar imot mellom tre og fem millioner besøkende årlig, og genererer nærmere 450 millioner kroner hvert år bare fra inngangspenger og røkelsesoffer. Ifølge en opptelling i 2023, kontrollerte Shi Yongxin 18 ulike selskaper. Tempelet har registrert mer enn 700 varemerker på en rekke ulike områder fra mat, overnatting til smykker.

– Hvis Kina kan importere Disney-feriesteder, hvorfor kan ikke andre land importere Shaolin-klosteret, sa han til det statlige telegrambyrået Xinhua.

I flere enn 50 land over hele verden finnes Shaolin-kultursentre, den global følgerskaren teller mer enn tre millioner mennesker. Ikke alle setter pris på forvandlingen.

– Ren «kommers»

– Virksomheten i Shaolin-tempelet er ren kommers. Den har ingen ting å gjøre med de opprinnelige ideene for kung fu. Kina og kinesiske myndigheter styrer alt. De vil tjene penger på virksomheten, det er jo organisert nesten som et sirkus utenfor murene der. Det sier Ivar Boxaspen til Vi Menn. ▶

VCG/GETTY IMAGES

VERDENSPENNENDE: Satsingen på og markedsføringen av Shaolin kung fu trekker utøvere fra hele verden til tempelet i Kina. Her fra et arrangement i fjor sommer der 10 utøvere blant deltagere fra 47 land ble tildelt «Shaolin Kung Fu Star»-prisen.

HUNG-GAR.NO

UFORSKYLDT OFFER: Ivar Boxaspen i Bergen driver Shaolin kung fu i Norge, men har ingen kontakt med sportens opphav i Shaolin-tempelet. Han er oppgitt over hvordan tempelet og sporten er blitt kommersialisert.

BYWB/WIKIMEDIA COMMONS

FOLKEVANDRING: Shaolin-tempelet har røtter 1500 år tilbake. Nå er attraksjonen arnested for en skandale av globalt omfang.

Han driver Boxaspen Hung Kuen, en klubb i Bergen som driver med trening og opplæring i kung-fu. Boxaspen forteller at dagens virksomhet er langt annerledes enn tidligere, blant annet forholdet mellom elevene og deres «master», som har vært en viktig del av opplæringen.

– Vi har praktisk talt ingen kontakt med Shaolin i dag, jeg kjente ikke til skandalen Vi Menn beskriver. Våre kontakter er i hovedsak med miljøer i London og Hongkong. Vi ser ikke at det har noen hensikt for det vi holder på med å reise til Shaolin, mener Boxaspen.

Hacket og utskjelt

«Verdens mest berømte munk» som Shi er blitt kalt, prediket de fem buddhistiske forskriftene, de etiske normene som gjelder for

alle buddhister. Der står det blant annet at troende skal avstå fra å ta det som ikke er gitt, avstå fra utukt (for munkene gjelder det seksuell omgang generelt) og avstå fra falsk tale (løgn).

Men ikke alle har vært like tilfreds med Shis praksis opp gjennom årene.

I november 2009 ble Shaolin-tempelets offisielle nettside hacket to ganger. Første gang la hackerne igjen en kalligrafisk melding med teksten «Shaolin-skurk Shi Yongxin, dra til helvete». Den andre gangen lastet hackere opp et brev som angivelig var skrevet av Shi Yongxin, der han tilsynelatende ba om unnskyldning for sin materialistiske livsstil og for å ha kommersialisert tempelet.

26. juli 2015 dukket et anonymt innlegg opp på sosiale

« Vi har praktisk talt ingen kontakt med Shaolin i dag, jeg kjente ikke til skandalen Vi Menn beskriver.

GARY TODD/WIKIMEDIA COMMONS

TURISTMAGNET: Show for turister og historiske myter og tradisjoner har gjort Shaolin-tempelet til en gullgrube for buddhist-ordenen.

medier. Forfatteren anklaget Shi for å operere med dobbel bokføring, doble statlige ID-papirer og for tyverier fra abbeder i andre klostre. Shi hadde ifølge forfatteren voldtatt en buddhistisk nonne, hadde hatt flere elskerinner og fått to døtre med en nonne. En fødselsattest for et av den nåværende abbedens angivelige uekte barn, samt bilder av den påståtte moren og barnet, var lagt ved innlegget.

I de anonyme innleggene ble det også delt påståtte beviser på at «direktør-munken» Shi Yongxin hadde underslått millioner av dollar fra tempelet og overført noen av pengene til en elskerinne i Australia.

Beskyldningene ble gjengitt

blant annet i Taipei Times – en avis på Taiwan.

Den anonyme anklageren presenterte dokumenter som dateres tilbake til slutten av 1980-tallet, altså lenge før Shi Yongxin ble abbed. Shaolin-tempelet benektet anklagene.

Comeback

– Hvis dette hadde vært et problem, ville det ha dukket opp for lenge siden, sa «direktør-munken» Shi Yongxin i et intervju med BBC Chinese.

Men så forsvant den populære abbeden helt ut av søkelyset frem til myndighetene henla saken i 2017 på grunn av mangel på bevis. Tre år senere ble Shi gjenvalgt som nestleder for Buddhist Association of China – det statlige tilsynsorganet for religionen – en stilling han har hatt siden 2002, ifølge statlige kinesiske medier.

Mange kinesere vil være villige

til å se gjennom fingrene med en krigermunks kvinnehistorier og kjøttinntak. Munkenes åndelige liv anses mer som en indre reise knyttet til treningen deres. Men med underslag og annen økonomisk utroskap, blir situasjonen trolig en annen. 27. juli i år kunngjorde tempelets administrasjon at den mistenkte Shi for «alvorlige brudd» på buddhistiske forskrifter.

Og da ble det ikke så enkelt å komme seg unna. Likevel er spørsmålet nå; hvor er han?

Den religiøse lederen hadde omtrent 800 000 følgere på Wibo, Kinas svar på den sosiale plattformen X, og han delte daglig innhold der. Men siden hans har ikke vært oppdatert siden 24. juli. Da skrev Shi «når ens egen natur er ren, er det Rene Landet til stede i nåtiden.» □

Kilder: CNN, TV2DK, BBC, Guardian, Wikipedia

KARRIERE-MUNK

Shi Yongxin ble født i Yingshang fylke i Anhui-regionen i Kina i 1966.

Foreldrene ønsket at han skulle gå i kloster, og 16 år gammel ble han skrevet inn ved Shaolin-tempelet, der han etter opplæring ble ordinert som munk i 1984.

Som 22-åring, etter studier ved forskjellige buddhistiske høyskoler, ble han utnevnt som en mulig etterfølger til abbediet i Shaolin-tempelet, men han overtok ikke verdigheten før i august 1999.

Shi har i tillegg til posten som abbed, fungert som leder for Henan-provinsens buddhistforening, nestleder i Buddhistforeningen i Kina og delegat til den niende til tolvte sesjonen i den nasjonale folkedkongressen. Hans ansvar var både vitenskapelig og religiøs, inkludert å lede store seremonier ved Shaolin-tempelet.

Shi Yongxin har i en årrekke iscenesatt Shaolin kung fu-forestillinger over hele verden, og han solgte tempelets navn til tegnefilmer, filmer og videospill. Han etablerte også et forretningsimperium som inkluderer forlagsvirksomhet, tradisjonell kinesisk medisin, turistutvikling og eiendom.

VCG/GETTY IMAGES

FORSVUNNET: Etter de siste anklagene og avskiltingen som abbed for Shaolin-tempelet, er «direktør-munken» Shi Yongxin som sunket i jorden.

BLINKSKUDD

PROFF PÅ STYLTER

Stå på stylter av hvetestrå og gomle på et korn. Livet kan kanskje ikke bli så mye bedre enn det for en dvergmus.

Den bittelille krabaten – dvergmusa veier ikke mer enn to-tre teskjeer med hvetemel – er utstyrt med en gripehale som gjør at den kan ha labbene ledig og likevel stå stødig.

Det kreves både flaks og dyktighet for å fange øyeblikket der musa kikker rett inn i linsen, men ikke like mye tålmodighet som man skulle tro. Bildet er nemlig tatt under en foto-workshop i et oppbygd, avgrenset miljø, ikke ute på kornåkeren.

Dvergmus finnes over store deler av Europa og Asia, men har bare nylig dukket opp her til lands. Første observasjon ble gjort i Eidskog ved svenskegrensa i 2001.

TONY NELLIS/SWNS/NTB

Ved Yan Calmeyer Frits

10 PÅ TOPP

Uten olje stopper verden

Uten olje mister vi ikke bare drivstoff, men selve grunnlaget for moderne helse, matforsyning, transport, bygg, energi, kommunikasjon og forsvar.

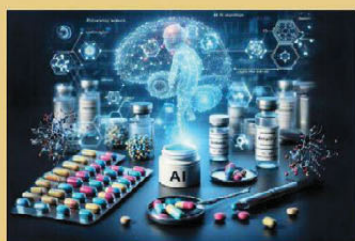
1. Helsevesenet

Mister engangssprøyter, kanyler, hansker, munnbind, infusjonsposer, katetre, prote-ser og mye medisinsk emballasje. Uten dette stopper moderne sykehusdrift.

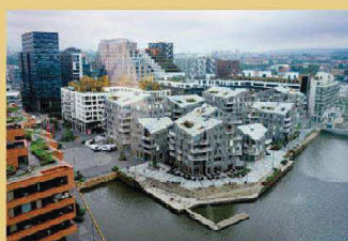
6. Energi og strømnett

Kabler og transformator-isolasjon (PVC, PE) forsvinner, smøremidler til turbiner og generatorer forsvinner, velkommen tilbake til knott-generatoren.

2. Legemiddelindustrien

Selve virkestoffene i mange medisiner er petrokjemisk fremstilt. Emballasjen (blister-pakker, plastflasker) blir også borte. Legemiddelindustrien slik vi kjenner den, stopper opp.

7. Bygg og infrastruktur

Maling, lakk, isolasjonsmateri-aler, plastvinduer, gulvbelegg, asfalt til veier og takpapp til bygg. Og nå har vi ikke engang gått inn på konsekvensene for anleggsmaskiner.

3. Transport og mobilitet

Ikke bare drivstoff, men også dekk, plastkomponenter, setebelter og smøremidler forsvinner, hele bil-, fly- og skipsin-dustrien stopper. Ja, sykklene også. Tilbake på hesteryggen.

8. Klær og tekstiler

Store deler av dagens klær (polyester, nylon, elastan, fle-ece), funksjonstøy og arbeids-tøy mister avgjørende materia-ler. Ganske kritisk for oss som bor kaldt i store deler av året.

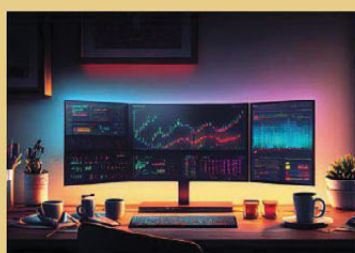
4. Matforsyning

Plastemballasje til oppbevaring og transport av mat, kjøle- og fryseanlegg mister plastisola-sjon, gjødselproduksjon (ammoniakk via naturgass) rammes.

9. Vann- og sanitærsystemer

Selve rørsystemene, tetnin-gene, sanitærutstyr, rense-midlene og emballasjen er i dag helt avhengig av olje. Uten dette stopper moderne vann-og avløpsinfrastruktur opp.

5. Kommunikasjon og elektronikk

Mobiltelefoner, datamaskiner, TV-er, servere og kabler krever plast, kretskort og isolasjon fra petroleum, hele vår digitale infrastruktur svekkes. Tilbake til grafittblyanten.

10. Forsvar og beredskap

Moderne våpensystemer, ver-neutstyr, kjøretøy, droner og kommunikasjonsutstyr er sterkt petroleumbaserte. Uten olje blir f.eks. Norge umulig å forsvare, og Putin inviteres på selvplukk.

Bli abonnent på Jakt!

5 utgaver til kun kr 279*

Få
kokkekniv
fra Fiskars
i gave!

Jakt er proppfullt med gode jakttips, jakt-reportasjer fra hele landet og masse tester av børser, ammunisjon og annet jaktutstyr. For deg som allerede er jeger eller ønsker å bli det. Jakt skrives av jegere, for jegere!

Fiskars Asiatisk Kokkekniv 17 cm.

En allsidig kniv for tilberedning av kjøtt, fisk og også grønnsaker.

- 17 cm
- 107 g
- Rustfritt stål
- Hardhet: HRC 53
- Softgrip®-overflate
- Tåler oppvaskmaskin

Bestill her

Send SMS med kodeord JAKT38 til 2205 eller

skann QR-koden med mobilkamera for å komme til bestillingsside

*+ kr 49 i porto for gaven. Abonnementet løper til oppsigelse. Etter introduksjonstilbudet er neste faktura kr 342 for 5 utgaver.

TRE TIMER MED EN DRAPSMASKIN PÅ SEKS KVADRATMETER

INNESTENGT MED ISBJØRN

Kjell Reidar Hovelsrud skulle filme en nærgående isbjørn på Svalbard. Noen få sekunders uoppmerksomhet omgjorde situasjonen til en kamp på liv og død.

Tekst: **Knut Brevik
og Henning Skjørsæter**

Foto: **Kjell Reidar Hovelsrud**

Bukten Mushamna, i Woodfjorden nordvest på Svalbard er arketypen av «isolert sted». Nærmeste nabo er veldig langt unna – med mindre man regner isbjørner. De var det til gjengjeld mange av da Kjell Reidar Hovelsrud fant veien for å etablere base for fangst. Han var ikke fremmed for nærkontakt med polarisens konge. Fullt så nær som kontakten skulle bli denne dagen, hadde han derimot ikke vært utsatt for før. Livstruende nær.

Kjell Reidar Hovelsrud har nærmest en mannsalder med erfaring fra Svalbard. Kun 20 år gammel ble han i 1968 plukket ut som en av 20 som skulle drive fangst av levende isbjørn i forbindelse med et forskningsprosjekt. Kjell Reidar og de andre brukte feller på land, løp fra isflak til isflak og skjøt isbjørner med bedøvelsespiler.

Siden har mye av livet hans dreid seg om øygruppa i Arktis.

Gjennom 40 år med ekspedisjonsliv på Svalbard har Kjell Reidar blitt en av dem som kjenner Svalbard best. Etter så mange år i det ugjestmilde, ville klimaet har serien av dramatiske historier blitt betydelig. Få av historiene er likevel så dramatiske som det han opplevde på fangsthytten sin i bukten Mushamna.

Ingen grunn til panikk

Kjell Reidar sto utenfor hytta og fulgte med på en svær rugg av en isbjørn som nærmet seg fangsthytta. Bjørnen virket uredd, til tross for kobbelet med polarhunder som sto lenket ved hytta, og som høylytt forsøkte å gjøre «gjesten» oppmerksom på at den ikke var velkommen.

Isbjørnen lot seg ikke affisere, men ble i stedet stående og være mot Troll, en av Kjell Reidars eldste og mest erfarne hunder.

Troll sto på stram kjetting, med tennene blottlagt. Den ►

ILLUSTRASJON: STEEN REDDER

KJENTE PUSTEN: Kjell Reidar Hovelsrud fikk med seg isbjørnen inn i hytta.

store, gamle isbjørnen stoppet ikke før den var en meter unna Troll, hvor den ble stående med senket hode og vurdere situasjonen. Isbjørn hadde tydeligvis møtt på polarhunder før, visste hvor lang hundenes kjetting var, og holdt seg akkurat utenfor rekkevidde – selv når Troll plutselig bykset frem mot den. Isbjørnen vred hodet til siden, Troll glefset i løse lufta, kun centimeter unna bjørnehodet.

Selv sto Kjell Reidar ved hytta og så bjørnen undersøke hundene hans, én etter én. Fangstmannen var vaksom, men bjørnen viste ingen tegn til at den kunne å gå til angrep. Foreløpig var det ingen grunn til panikk. Dette skulle imidlertid endre seg raskt.

– Jeg tenkte jeg skulle filme den, den virker avbalansert, rolig og ikke aggressiv, sier Kjell Reidar.

Første nærkontakt

Bamsen bestemte seg etter hvert for at den var ferdig med hundene, og rettet oppmerksomheten mot Kjell Reidar og hytta.

Ved vedstabelen utenfor inngangspartiet stoppet bjørnen opp, strakk på halsen og begynte å være mot Kjell Reidar. Plutselig befant den erfarne polareksperten seg i en stirrekonkurranse med isødetts konge, med kun få meter imellom dem. Isbjørnen virket fortsatt rolig og beregnende, uten tegn til aggressivitet. Kjell Reidar visste at situasjonen kunne forandre seg på få sekunder. Med revolveren sin i hånden, følte han seg trygg på at han skulle kunne skremme vekk isbjørnen om det ble nødvendig.

Bjørnen snudde og luntet ned mot kjøttstativet, som tilsynelatende var mer interessant enn en levende fangstmann.

Jaget av hundene

Kjell Reidar bestemte seg for at

han hadde hatt nok nærkontakt med isbjørn for en dag, og slapp løs hundene. De lot seg ikke be to ganger, og satte etter isbjørnen, hang i hasene på bamsen, og plaget den såpass at den rømte til omtrent 150 meter fra hytta. Her la den seg ned på isen og for å

slappe av, uberørt av de glefsende hundene.

Den erfarne fangstmannen anså nå at faren var over, i hvert fall i denne omgang, og kalte tilbake hundene. Han trakk inn i hytta, mens han holdt et våkent øye med den tilsynelatende svært så avslappede isbjørnen på isen der ute.

Bamse vender tilbake

Etter en stund gikk han ut for å føre hundene. Isbjørnen lå og halvsov på isen, tilsynelatende uten å registrere hva som foregikk oppe ved hytta. Situasjonen virket fortsatt trygg, eller i det minste under kontroll, og Kjell Reidar gikk igjen inn i hytta.

– Jeg gikk inn for å lage meg noe mat da jeg hørte bikkjene varsle igjen.

Ved inngangspartiet stakk noen tømmerstokker ut som en forlengelse av hytteveggen, og som Kjell Reidar hang revolveren og patronbeltet sitt på.

– Hagla satte jeg tre, fire meter unna kamerastativet der jeg nå sto, forteller han.

Begge disse avgjørelsene skulle han straks angre på.

Da Kjell Reidar fikk oversikt over situasjonen, oppdaget han nemlig at isbjørnen hadde forlatt isen og nå befant seg rett ved kjøttstativet, kun 40 meter unna.

Isbjørn har ingen naturlige fiender og er sjelden redd men-

«Jeg tenkte jeg skulle filme den, den virker avbalansert, rolig og ikke aggressiv.

FANGET: I denne hytta var Kjell Reidar Hovelsrud var fanget av en isbjørn i tre timer. Fangsthytta på Mushamna var en tømmer-hytte med enkel standard.

nesker – noe som gjør den svært farlig. Og til tross for gedigen størrelse og vekt godt i overkant av et halvt tonn, var isbjørnen rask. Over korte avstander kan isbjørner komme opp i hastigheter på over 30 kilometer, visste Kjell Reidar.

De 40 meterne mellom Kjell Reidar og isbjørnen var altså fint lite betryggende.

– Plutselig la bjørnen seg flat som et frimerke og begynte å

krype mot meg mens den låste blikket sitt på meg. Blikket var så intenst at jeg ble satt ut i et par sekunder, forklarer han.

Ingen tvil rådet om hvor isbjørnen var på vei.

Bjørnen angriper

De neste begivenhetene kom i rask rekkefølge: Kjell Reidar kastet seg rundt og bykset langs hytteveggen. I øyekroken registrerte han nettopp det han fryktet, at isbjørnen var på vei mot ham i full fart. Han formelig kjente pusten i nakken i det han rundet hjørnet på hytta.

– På vei passerte jeg revolveren som hang på hytteveggen, og vurderte at de få sekundene jeg ville

FANGSTMANN: Kjell Reidar Hovelsrud fotografert på en av mange turer til Svalbard.

ANGRIPEREN: Det var denne isbjørnen som kort tid etter dette bildet var tatt, angrep Kjell Reidar på Svalbard.

trengte for å få opp revolveren og skyte, hadde jeg ikke tilgjengelig. Da ville bjørnen tatt meg, forteller han.

Kjell Reidar Hovelsrud hadde ikke annet valg enn å stupe inn den øverste delen av den todelt hyttedøra, som heldigvis var åpen. Den nederste var lukket, og dekket av snø.

– To sekunder gikk før det blir det mørkt bak meg, og bjørnen landet i samme rom. Jeg var nå ubevæpnet og sammen med en diger drapsmaskin i et rom på tre ganger to meter. Hjertet holdt på å hoppe ut av kroppen min. For første gang i livet kjente jeg virkelig på angst, og nå visste jeg at utsiktene var dårlige. ▶

SVALBARD – PÅ LIVET LØS

I boka «Svalbard – på livet løs» skriver Kjell Reidar Hovelsrud om opplevelsene sine gjennom flere år og perioder som fangstmann, guide og ansatt i oljeindustrien på Svalbard.

– Det var mange spennende opplevelser både da vi fangstet isbjørn fra ei selskute i isen, løp fra isflak til isflak og skjøt bjørnen med bedøvelsespiler, og da vi brukte leven-defeller på land. Men den mest dramatiske hendelsen var med isbjørnen inne på fangststasjonen i Mushamna, forteller Hovelsrud med bakgrunn som hundekjører og friluftinteressert fra barndommen av.

Kjell Reidar stanget hodet inn i neste dør og stupte vannrett inn i hovedhytta, mens han merker at bjørnen slo etter ham

– Labben streifet borti beinet mitt. Jeg snudde meg i det jeg landet, og forventet å se en bjørnekjeft over meg, fortsetter Kjell Reidar.

Reddet av provianten

Til den erfarne fangstmannens store overraskelse, ble det stille. Han var alene i rommet.

– Jeg fikk naturligvis ikke lukket døra bak meg da jeg stupte inn, men bjørnen har stoppet i bislaget. Der hang nemlig røkt røye og kobbekjøtt, og det var bamsen åpenbart mer interessert i enn en sur gammel fangstmann. Etter alt å dømme var han ute etter maten hele tiden. Jeg var så uheldig å stå mellom bamsen og maten, forklarer han.

Men faren var langt fra over.

– Jeg var to meter fra en diger isbjørn, jeg så hasene på bjørnen fra hovedrommet. Hagla sto utenfor, og på veggen utenfor hang revolveren, forteller han.

En siste hilsen

Kjell Reidar vurderte om han skulle knuse et vindu og rømme ut av hytta, men slo det raskt fra seg. Han var fortsatt ubevæpnet, og ville være like sjanseløs utenfor hytta som inni dersom isbjørnen fulgte etter. Sjansen for å rekke bort til et av våpnene eller hundene var rett og slett for liten. Men over sofaen hang en gammel mauser mest til pynt. Han hadde ammunisjon til våpenet, men den befant seg rett ved døra til det ytre rommet, der bjørnen hadde etegildet sitt.

– Det var ingen vei utenom, jeg måtte frem og få tak i ammo. De skrittene jeg tok bortover gulvet sitter i meg enda. Det er de lengste sekundene i mitt liv, sier Kjell Reidar Hovelsrud.

Han fikk lirket hånda opp i esken med patroner, tok ut tre av dem og fikk ladet rifla. Nå følte han seg bitte litt mer trygg.

REDNINGEN: Sysselmannens helikopter ankom to timer etter at Kjell Reidar varslet dem.

– Nå var jeg bevæpnet, men jeg hadde ikke noe ønske om å skyte bjørnen. Så jeg ringte Radio Svalbard med kortbølgesenderen. Jeg ba dem få tak i Sysselmannen, for nå satt jeg her med en isbjørn inne i fangstbua. Jeg hørte den slafsas og åt, der jeg satt med fingeren på avtrekkeren, forteller han.

Sysselmannen sendte et helikopter, men med forberedelsene og flytiden tok det hele to timer før de rakk bort til Mushamna.

– Det var to lange timer. Like før jeg hørte helikopteret, gikk bjørnen ut av bislaget av egen vilje. Det siste den gjorde var å legge igjen ei diger ruke på gulvet. Jeg antar røkt røye og kobbekjøtt hadde vært tøff kost for bjørnemagen, ler Hovelsrud. □

I FLERTALL:

Det er flere isbjørn enn mennesker på Svalbard.

«Blikket var så intenst at jeg ble satt ut

SHUTTERSTOCK

ISBJØRN

Latinsk navn: Ursus maritimus
Utbredelse: Forekommer i arktiske strøk rundt hele Nordkalotten, Norge, Russland, Alaska, Canada, Grønland.
Føde: Mest sel, spesielt ringsel, men tar også fugleegg, fugleunger, kadavre, bær, alger og av og til reinsdyr. Isbjørnen kan spise opptil 70 kilo kjøtt og spekk i ett og samme måltid.
Kjennetegn: Hele bjørnen er hvit eller gulhvitt med svart på snuten. Lengde 2–3 meter. Hannen er størst og kan veie 300–600 kg, hunnen 150–350 kg

GJENNOM ISEN

I boka «Svalbard – på livet løs» beskriver Kjell Reidar Hovelsrud en rekke dramatiske opplevelser fra nærkontakt med isbjørn til opplevelsen av å gå gjennom isen med en beltebil.

– Makker Kjell Nygård og jeg jobbet for oljeselskapet Fina i Russesbukta på Edgeøya, i januar 1973. Vi hadde fått et flydropp, så jeg bestemte meg for å dra ut på isen med en beltebil og brenne noe søppel, papprester og noe annet tomgods. Jeg fyrte opp et stort bål der ute, og kjørte så inn igjen for å hente mer. På forhånd hadde jeg målt istykkelsen til et sted mellom 70 og 80 cm, forteller han.

På vei ut igjen merket han plutselig at beltene gravde seg ned i snøen oppå isen, og før han rakk å reagere var beltet og en del av døra allerede gått gjennom isen.

– Jeg prøvde å presse opp døra, men isen sperret fra alle kanter. Vannet sto allerede opp over vinduene, forklarer han.

Beltebilen sank sakte ned gjennom vannet. Isen lukket seg over Hovelsrud som anslo sannsynligheten for at hans kulle overleve til null.

– Men jeg var helt rolig, uten å føle noen form for redsel. Jeg tenkte rasjonelt, og det var vel det som reddet meg, sier Hovelsrud.

I det beltebilen nådde bunnen, omtrent ni meter under isen, sto vannet omtrent halvveis oppe i kabinen. Kjell Reidar Hovelsrud visste at han måtte vente til bilen var helt full av vann før trykket ble utlignet og dørene lot seg åpne. Han vurderte hvor mye luft han skulle ha i lungene, om han skulle fylle dem helt eller halvfullt, og landet til slutt på fulle lunger.

Så fikk han opp dørene.

– Jeg seg oppover hvor jeg møtte isen over meg. Jeg husker at jeg synes at det var nesten vakkert. Den knudrete rare isen, rene kunstverket, forteller han.

Men «kunstverket» var nesten én meter tykt. Hovelsrud måtte finne hullet han hadde gått gjennom.

– Jeg slapp ut den siste lufta jeg hadde, og tok et par svømmetak nedover før

jeg snudde meg og så opp. Litt over og til siden for meg så jeg et svart lite hull. Med det siste jeg hadde av krefter, svømte jeg bort, presset først en hånd opp gjennom isen som har lagt seg i hullet og deretter hodet. Å se landskapet og himmelen var som å bli født på ny.

GOOGLE MAPS

ISOLERT: Woodfjorden ligger rundt 160 kilometer nord-nordvest for Longyearbyen på Svalbard.

Taiwan øker forsvarsbudsjettet

Taiwan gjør sin største økning i forsvarsutgifter på over ti år.

Tekst: **Mats Schjølberg Ulshagen**

Foto: **NTB** Grafikk: **Graphic News**

Regjeringen har lagt frem et budsjettfor-
slag for 2026 som innebærer en økning
på utgifter til forsvarer med hele 22,9
prosent. 949,5 milliarder taiwanske dollar
er satt av neste år. Det tilsvarer rundt 31
milliarder amerikanske dollar. Med det vil
forsvarsutgiftene utgjøre 3,32 prosent av
bruttonasjonalproduktet, den høyeste
andelen siden 2009.

Nasjonal sikkerhet

Opptappingen kommer i en tid der forholdet til Kina er mer anspent enn på lenge, med daglige militære provokasjoner i farvannet rundt øya. USA har lenge presset på for at Taiwan skal bruke mer penger på sitt eget forsvar, og president William Lai beskriver budsjettet som nødvendig for å «beskytte nasjonal sikkerhet og sikre stabilitet i Indo-Stillehavsregionen».

NATO-standard

Den nye planen inkluderer både store investeringer i nye kampfly og missil-systemer, samt økt støtte til kystvakt og veteraner. Utgifter til disse sektorene blir for første gang regnet inn i totalen, i tråd med gjeldende standard for NATO. Samtidig styrkes Taiwans egne utviklingsprosjekter, deriblant bygging av ubåter og ny drone-industri, parallelt med kjøp av amerikansk militærteknologi.

Totalt vil utgiftene til personell og drift fortsatt være de største postene, men budsjettet legger også opp til en betydelig økning i midler til ammunisjon, reservedeler og beredskap. Ifølge regjeringen er dette et signal både til egen befolkning og til omverdenen om at Taiwan er forberedt på å stå imot presset fra Beijing.

STYRKER FORSVARET: Taiwan rustet opp mot sin mektige nabo Kina.

ØVELSE: Kinesiske krigsskip driver ofte med øvelser rundt Taiwan, både for å provosere og for å vise styrke.

Massiv økning i Taiwans forsvarsbudsjett

Taiwan planlegger å øke forsvarsutgiftene med 22,9 % til 31,27 milliarder dollar i 2026. Det vil tilsvare 3,32 % av BNP, og kommer etter oppfordringer fra Trump-administrasjonen om å bruke mer på eget forsvar.

MILITÆRUTGIFTER Beløp i milliarder taiwanske dollar

Personnell:
200,8

Drift og vedlikehold
Ammunisjon, reservedeler:
199

Annet
Ikke offentliggjort: 118,3
Ønsker å kjøpe F-35 kampfly fra USA

Kina
248,2 milliarder USD

Militærinvesteringer
Våpenkjøp fra USA
161,6

Spesialbudsjett
Nye kampfly, sjøforsvarssystemer
186,8

Kystvakt, veteraner
Nylig inkludert for å møte NATOs standarder
83

Totalt
949,5 mrd
USD 31,27 mrd

ÅR FOR ÅR

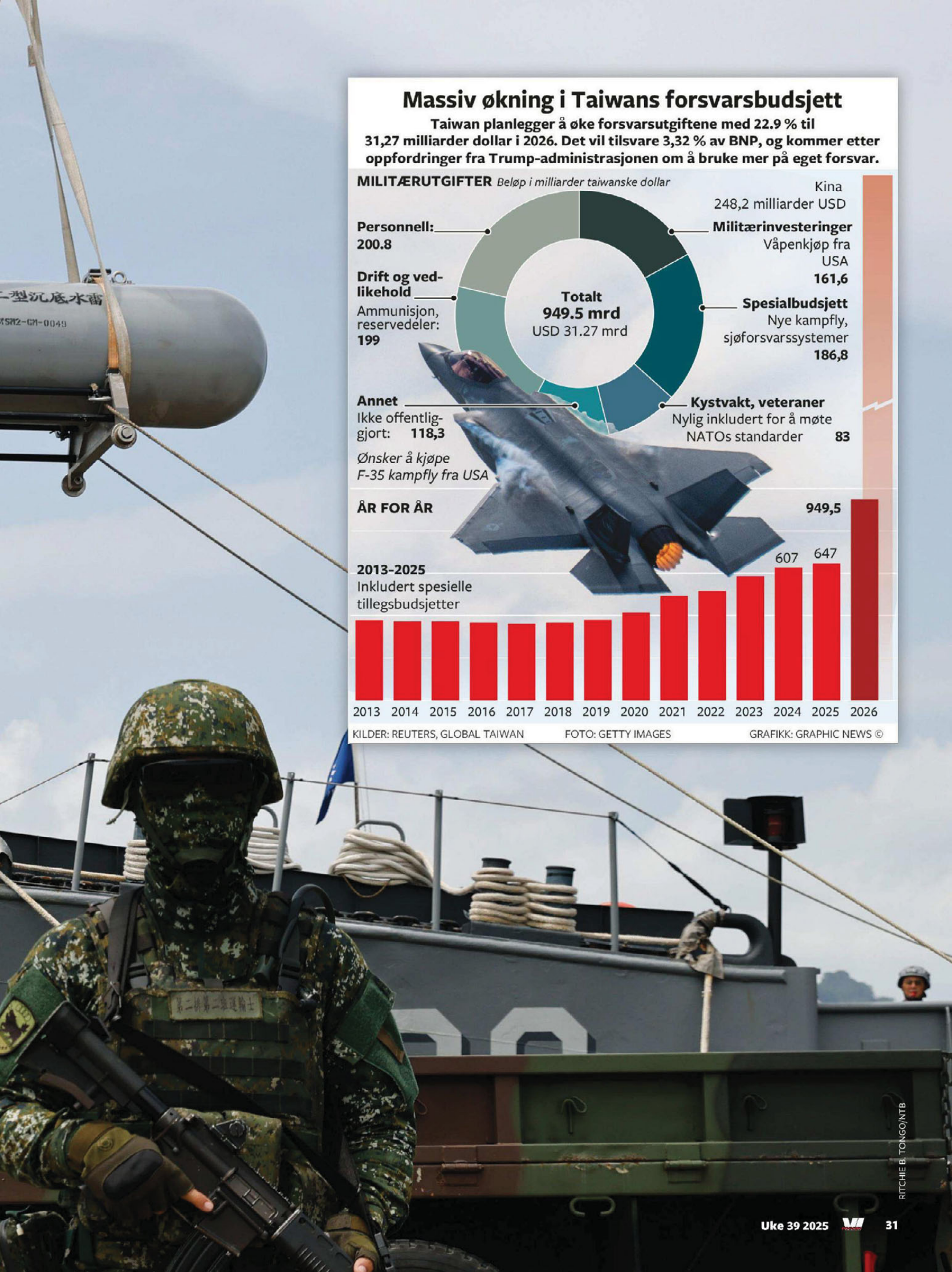
2013-2025
Inkludert spesielle tillegsbudsjetter

KILDER: REUTERS, GLOBAL TAIWAN

FOTO: GETTY IMAGES

GRAFIKK: GRAPHIC NEWS ©

FORSVANT UTEN SPOR

Marco Siffredi, «Engelen» blant venner, var en mester på snøbrett – ingen utfordring var for stor. 22 år gammel satte han utfor Mount Everest og kom velberget ned. Men det fantes en enda vanskeligere rute. Den måtte han også prøve.

Tekst: Øyvind Steen Jensen
og Martin Jansen

Foto: René Robert

Det er 8. september 2002, klokken er 14.10: Etter å ha oppholdt seg i over 12 timer i den såkalte dødssonen på Mount Everest, kan Marco Siffredi (23) endelig sette bena på toppen av Mount Everest.

- Hvor er vi, roper sherpaen Phurba entusiastisk.
- På toppen, men slitne, svarer Marco.
- Toppen, toppen, roper en like entusiastisk Phurba.
- Sliten, sliten. For mye snø, for mye klatring, svarer Marco, som ikke greier å dele sherpaens glede.
- Tvert imot virker han sterkt preget av anstrengelsene. Men det er nå hans virkelige drøm skal realiseres: Stå på snøbrett ned ➤

DE SISTE BILDENE: Marco Siffredi gjør seg klar til å kjøre ned fra toppen via den livsfarlige Hornbein-korridoren.

den fryktede Hornbein-korridoren. Året før ble Chamonix-innfødte Siffredi den første som tok seg ned fra Mount Everest på snøbrett via Norton-korridoren. 2800 meter med passasjer på 45-50 grader. Han kjørte ned på fire timer, inkludert en pause på en time. Men nå venter Hornbein-korridoren, en farligere, trangere og brattere renne på nordsiden, oppkalt etter amerikaneren Thomas Hornbein.

På toppen ser Marco på klokken og virker tilsynelatende klar. Men sherpaene er bekymret. Både for formen til Marco, været, snøforholdene i korridoren og tidsskjemaet. De ber ham om å avbryte forsøket, men til ingen nytte. 23-åringen har bestemt seg. Han får festet en oksygenflaske på ryggen, og like etter klokken 15 er han klar.

- Vær forsiktig, sier Phurba.
- Ok, Phurba. Ser deg i morgen.

Sterkt inntrykk

September 2002: I flyet på vei fra Katmandu til Roma fikk den italienske barnelegen Manilla et siste glimt av Himalaya. Det enorme fjellmassivet steg opp av tåka som en luftspeiling.

- Er du der nå, mumlet hun for seg selv, - midt i fjellsiden, på snøbrettet ditt?

Hun hadde vært i området i tre uker, fordi hun alltid hadde hatt en dragning mot Mount Everest. Naturen hadde vært akkurat så mektig som hun trodde, hun var fornøyd. Men det var møtet med snowboarderen hun fremfor alt husket. Han hadde stått der, sammen med noen tibetanere.

Var europeer, franskmann, og svært ung. Vanligvis hadde sherpaene en litt overbærende holdning til de tilreisende fjellturistene. Men ikke til ham. De hadde respekt for ham. Han var sjefen.

Ekstrem ro

Han var en ganske liten, tettbygd kar. Smilte hele tiden, et strålende smil med en markant avstand mellom fortennene. Håret var klippet tett inn til hodet, men hun la merke til at det var blondt. Ansiktet var barnslig, han virket hyperaktiv og umoden, samtidig utstrålte han en ekstrem ro og trygghet. Det var åpenbart at han befant seg i sitt rette element, der han hørte hjemme.

De møttes ved minnesmerket over George Mallory og Andrew Irvine, de to klatrerne som omkom i 1924, etter at de muligens hadde vært de første som noensinne nådde toppen av Mount Everest. Hun hadde sagt at hun ikke forsto at noen kunne drive seg til slike ytterpunkter og ofre livet for å beseire et fjell. Da så han bare uforstående på henne og smilte et uutgrunnelig smil. Han snakket lite om seg selv.

Nesten motvillig forklarte han hvorfor han var der og hva som var hans prosjekt.

- Jeg skal til toppen, sa han bare.

- Og stå på snowboard ned igjen.

Han nikket umerkelig bakover, mot den loddrette fjellveggen. Hun så vantrø på ham. Nedover det stupet? Det var jo rett og slett umulig! En kamerat skulle slutte seg til ham, forklarte han. De

skulle til toppen sammen, og kjøre ned igjen sammen, på hvert sitt snowboard. Hans eneste bekymring var været. Det var aldri enkelt å ta seg opp midt i september. Vrient høstvær kunne velte alle planer.

Han het Marco Siffredi og bodde i Chamonix, forklarte han. Hun fikk en følelse av at det aldri kunne skje ham noe, at han befant seg i en verden der ulykker ikke fantes. Hun var uansett sikker på én ting: Hun skulle dra til Chamonix og møte ham der når han kom tilbake.

« Ok, Phurba. Ser deg i morgen. »

Dårlig tid

Vennen Olivier Besson skulle slå følge med ham til toppen og kjøre

sammen med Marco ned. Besson var også en snowboarder i superklassen, med base i Chamonix. Han lå 14 dager etter Marco og skulle ta ham igjen. Sammen skulle de utfordre Hornbein-korridoren, den bratteste og vanskeligste av alle ruter ned fra Everest.

Oliver hadde mottatt en melding fra Marco 30. august 2002. Marco sa han var oppe på 6300 meter og ventet på ham der. «Sammen skal vi knuse Hornbein!» var det utvetydige budskapet.

Men Olivier greide aldri å ta igjen vennen. Da han ankom den fremskutte basecampen 6. september, hadde Marco dratt og etterlatt seg følgende beskjed:

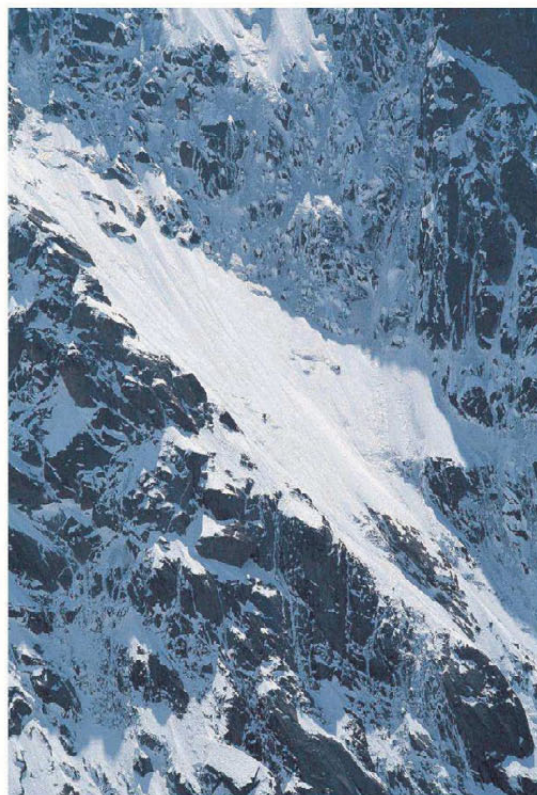
SISTE FORBEREDELSE: For andre gang står 22 år gamle Marco Siffredi på toppen av Mount Everest. Phurba Tashi Sherpa fester en oksygenflaske på ryggen av en sliten, men bestemt Marco.

«Værmeldingen fremover er så dårlig at jeg ikke har tid til å vente. Jeg drar mot toppen, det er nå eller aldri.» Han skjønnte at Marco ikke var til å rikke. Han hadde jaktet på Hornbein ett og et halvt år tidligere også.

24. mai 2001, så vidt 22 år gammel, hadde Marco forbløffet verden da han som førstemann gjennom alle tider satte utfor verdens høyeste fjell på snøbrett. ►

DEN BESTE: Gutten fra Chamonix søkte ekstreme utfordringer og behersket snowboard bedre enn noen annen.

VILT OG VAKKERT: Mount Everest virker skremmende på de fleste. For Marco var den kun forlokkende. Bildet er fra nedfarten via Norton-korridoren i 2001.

NORDVEGGEN: Hornbein-korridoren på Mount Everest

KOMPIS: Marco og bestekompisen Bertrand Delapierre gjør seg klar for Mallory Porter, en ekstrem rute ned fra Aiguille du Midi (3842 moh.) i Chamonix.

« **Det er ikke sant, de er der!**
De tar toppen.

FRI TYPE: Han kunne vært i verdenseliten i arrangementer som X-Games og lignende, men Marco Siffredi elsket livet i høyfjellet, langt fra de preparerte løypene.

På grunn av forholdene valgte han en annen legendarisk rute kalt Norton, men det var Hornbein som var den ultimate utfordringen. Linjen var renere, mer direkte, den var villere, brattere og vakrere. Derfor måtte han tilbake. Om det ikke var mulig å komme høyere opp, var det fortsatt mulig å kjøre dristigere og brattere ned igjen. Hornbein var blitt en besettelse hevet over enhver motforestilling.

8. september satt Olivier og spiste frokost på 6300 meters høyde, med utsikt til toppen. Han ble sittende lenge. Det var nesten midt på dagen da han så et ørlite lysglimt der oppe. Han nektet å

tro det, men det var ingen tvil om hva han så. På 8600 meter var det brettet til Marco som skinte i sola. Han rev til seg kikkerten.

– Det er ikke sant, de er der! De tar toppen.

To motstridende følelser hjem-søkte Olivier Besson. Glede over å se Marco dra for å surfe på verdens tak for annen gang på 18 måneder. Og skuffelse over ikke å være der sammen med ham.

Surfet på månen

Olivier fulgte den siste oppstigningen. I kikkerten så han fire mennesker – Marco og tre sherpaer. De beveget seg oppover i en rytme tilsvarende cirka 100 meter i timen. Noe fantastisk var i ferd med å skje. De hadde holdt tidsplanen. I løpet av en time ville de ha nådd toppen på 8848 meter. Trolig var Olivier den eneste tilskueren til dramaet som utspant seg der oppe.

Klokken 14.10 var Siffredi på toppen av Mount Everest for andre gang i sitt unge liv. Så kom skyene, og klokken 15.00 var det helt tett. Olivier anstrengte seg til det ytterste, men så ingenting.

Plutselig oppstod det en glippe i skylaget. Han så at en av mennene hadde forlatt de tre andre og var på vei videre alene. Det var ikke lenger noen tvil. Det var Marco på vei til Hornbein. Oliver så ham sette utfor og gjøre to perfekte svinger før han forsvant i skodden.

Oliver Besson hadde aldri sett noe lignende. Det var som mannen og brettet og snøen var sider av samme sak, forbundet med hverandre, en del av en større helhet. Marco Siffredi, verdens beste snowboarder, var i ferd med å gjøre det umulige mulig, oppheve tyngdekraften og alle andre fysiske lover. Det var som om han surfet på månen.

Olivier la bort kikkerten. Revet med av entusiasmen over å være vitne til at historien var i ferd med å bli skrevet, sendte han en melding til kompisen David Autheman over satellittelefonen: – Jeg kom i går til fremskutt basecamp, var to dager for sent ute. Marco har greid å nå toppen. Nå kjører han ned, tar Hornbein. Jeg håper ennå å kunne gjøre det samme en dag.

Bestevennen

Men Marco Siffredi kom aldri ned fjellet. Han bare forsvant, midt i Hornbein-korridoren, slukt av fjellet eller himmelen. Han er ikke blitt funnet. Noen nekter fortsatt å akseptere at han er død. Andre mener bestemt at han går igjen der oppe.

– Marco gjorde et veldig inntrykk på alle som møtte ham. Han hadde en utrolig sterk vilje, sier Bertrand Delapierre, Marcos

ET VANVITTIG TALENT

De bratteste og farligeste fjellsidene i hjembyen Chamonix var Marco Siffredis lekegrind.

Han ble født 22. mai 1979 som den yngste av fire barn. Faren Philippe var frisør i Nice, men han elsket fjellet og møtte kvinnen i sitt liv på en ferietur i Alpene på 1960-tallet. Jenta het Michèle og var datter av en fjellbonde fra Chamonix. Philippe ønsket intenst å bli skilærer og fjellfører, men kom for sent i gang og ble aldri god nok på ski. Han fortsatte å klippe hår i Chamonix.

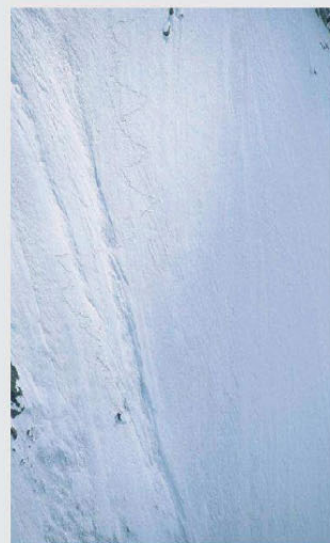
Det var noe annet med sønnene. Den eldste, Pierre, oppsøkte ekstreme utfordringer på ski i Alpene helt fra han var guttunge. Det skulle få en tragisk slutt. I 1981 omkom han i en skredulykke, bare 18 år gammel.

Foreldrene forsøkte å holde lillebroren unna fjellets utfordringer og farer, og lenge så det ut til at de skulle lykkes. Marco var god til å kjøre slalåm, uten å være blant de aller beste. Han var mer opptatt av havet og var en lidenskapelig dykker. Men så oppdaget han frikjøring på snowboard, og var solgt.

Det viste seg raskt at han hadde et vanvittig talent. Han hadde en unik teknikk og balanse og var ikke redd for noe. De tøffeste fjellene i Alpene, som andre kanskje utfordret én gang i livet, brukte han i daglig trening. Chamonix kalles gjerne ekstremsportens vugge, og kun kort tid etter at han hadde lært å stå på snøbrett, gikk Marco løs på noen av de mest fryktede fjellpartiene, som nordsiden av Aiguille di Midi. I 1999 kjørte han ned den beryktede Nant Blanc på Aiguille Verte, en 1000 meters linje med fall på mellom 55 og 60 grader. Kun én person hadde gjort dette før ham; Jean-Marc Boivin, Marcos barndomshelt.

Marco var helt uinteressert i berømmelse og penger. Jaktet bare på utfordringer, og ingen var større enn Mount Everest, verdens høyeste fjell.

24. mai 2001 kjørte han ned fra Verdens tak for første gang, som den første brettkjøreren i historien. 8. september 2002 omkom han da han skulle gjenta bedriften ned en enda dristigere rute.

DRISTIG RUTE: Marco på vei ned Nant Blanc.

bestevenn til Vi Menn. I 2005 kom en dokumentar om Marco som Delapierre hadde regissert: «Marco étoile filante» – «Marco stjerneskuddet». Den er filmet på Everest og Dorje Lhakpa.

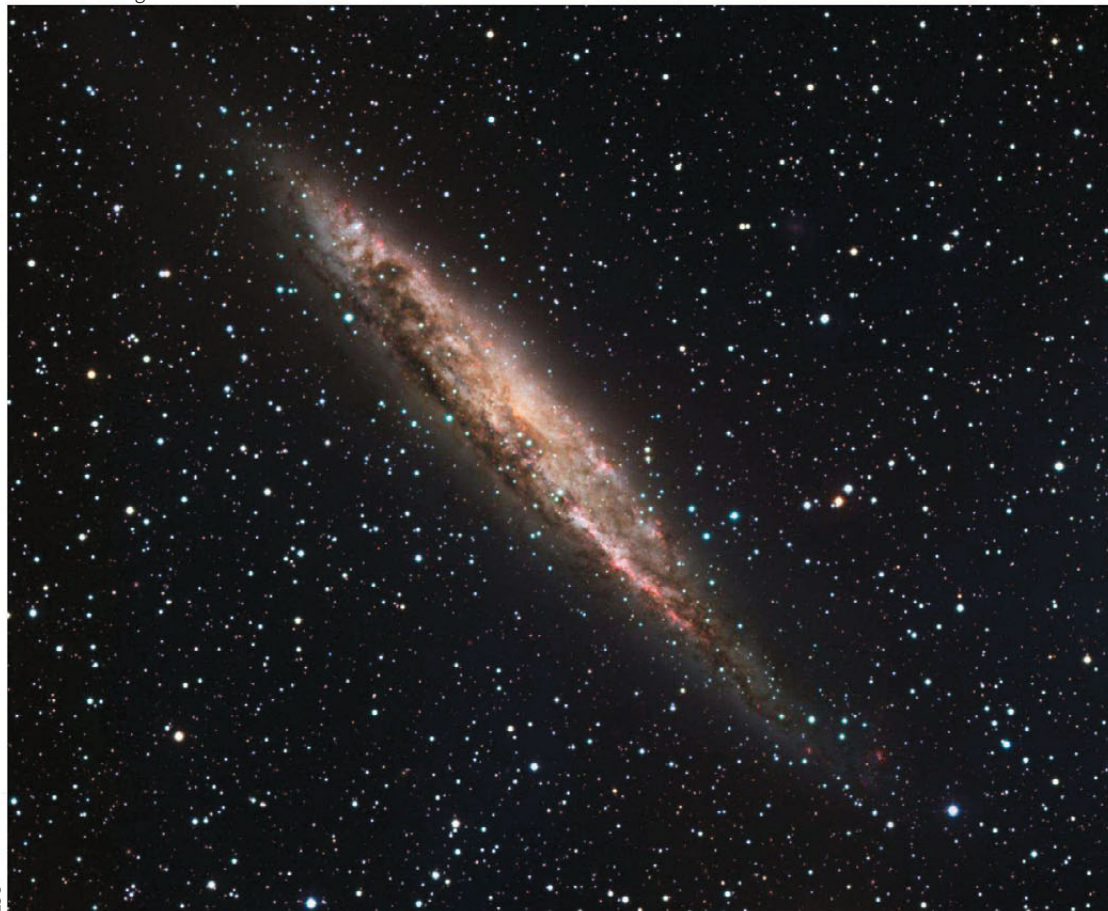
Delapierre var med Marco på mange av de ekstreme turene både hjemme i Chamonix og ute.

– Det er vondt å tenke på at han aldri kommer tilbake.

Vi spør ham om han har tenkt på hva som kan ha skjedd med kameraten på Everest.

– Det har jeg, men jeg forsøker å unngå å tenke på det. Det hender jeg trøster meg med at Marco sikkert fikk det for seg at han skulle ta en forlengs salto på Everest, noe som medførte at han fikk oksygentanken i hodet og ble slått bevisstløs. Dermed merket han ikke at døden tok ham. Men jeg er redd det bare er en ønske-drøm. □

Kilde: «La trace de l'ange» (Antoine Chandellier)

Gåtefullt Punctum

ASTRONOMER HAR OPPDAGET et helt nytt og uforklarlig objekt i galaksen NGC 4945, bare 11 millioner lysår unna. De kaller det Punctum, som er latin for punkt, men ingen vet hva det egentlig er. Oppdagelsen ble gjort ved hjelp av ALMA-teleskopet i Chile, og kraften i signalene gjør at forskerne klør seg i hodet.

Forskerne bak oppdagelsen, ledet av Elena Shabovinskaia ved Universidad Diego Portales i Chile, sier at objekter som Punctum aldri har blitt oppdaget før, fordi sensitiviteten og oppløsningen til tidligere millimeterteleskoper ikke har vært god nok.

Punctum passer ikke helt inn i noen bås. Den er kraftigere enn de fleste kjente supernovaer, og lyser opptil 100 000 ganger sterkere enn såkalte magnetarer, som er en type superladet nøytronstjerne med

et ekstremt kraftig magnetfelt. I Melkeveien er det bare Krabbetåken som lyser kraftigere enn Punctum.

Det spesielle er at lyset kun kommer frem i millimeterbølgelengder, og er kraftig polarisert – noe som tyder på et ekstremt magnetfelt. Mest sannsynlig handler det om synkrotronstråling: partikler som suser rundt i lysets hastighet i et kraftig magnetfelt. Men hva slags objekt som kan produsere noe så intenst, er det foreløpig ingen som vet helt sikkert.

Det kan være en ny, ekstrem type magnetar, eller en helt ny klasse av romobjekter vi aldri har sett før. Forskerne skal nå bruke både ALMA og James Webb-teleskopet for å finne ut mer. Inntil videre står Punctum som et lysende spørsmålstegn.

Kilde: Space.com

Sovende kjempe

Under Yukons øde skoger skjuler det seg en geologisk kjempe. Tintina-forkastningen strekker seg over tusen kilometer fra British Columbia til Alaska, og lenge har man trodd den var død. Nye målinger viser imidlertid at spenning bygger seg nesten usynlig opp i jordskorpa, med noen brøkdeler av en millimeter i året.

Over tid har det blitt mange meter med oppsamlet kraft. Studier av landskapet avslører at gigantiske jordskjelv har rystet området før, men de siste 12 000 årene har det vært stille.

For stille, mener enkelte forskere. Når spenningen først slipper, kan det utløse et skjelv på minst styrke 7,5 – nok til å ramme Dawson City og en rekke andre små lokalsamfunn hardt. Forkastningen er ikke en del av Canadas offisielle jordskjelvmodell, men nå frykter geologer at en sovende kjempe kan være i ferd med å strekke på seg.

Kilde: New Scientist

VISSTE DU AT...

... romstøv fra universet lander på hodet ditt hele tiden – omtrent fem milligram om dagen?

... det finnes et froskeegg som kan ligge i dvale i over syv år før de klekkes?

... elektriske åler kan lage strømstøt på over 600 volt?

... den første tekstmeldingen ble sendt i 1992, og var «Merry Christmas»?

... i middelalderen var ananas så sjelden i Europa at man kunne leie en som bordpynt til fest?

Uranus får ny måne

NASAs James Webb-teleskop har oppdaget en hittil ukjent måne som går i bane rundt Uranus. Den lille klumpen, bare rundt ti kilometer i diameter, har fått arbeidstittelen S/2025 U 1 og ble fanget opp da forskerne studerte planetens ringer i detalj.

Uranus hadde fra før 28 kjente måner, og at månen har gått ubemerket siden Voyager 2 passerte i 1986, sier sitt om hvor små og vanskelige disse objektene er å oppdage. Oppdagelsen kan gi ny innsikt i samspillet mellom planetens ringer og småmåner over tid.

Kilde: Times of India

Når bæra kommer for tidlig

Over det meste av Nord-Europa meldes det om at bærene har blitt modne tidligere enn før, og at løvet har falt til bakken lenge før det har blitt høst. Det er ikke naturens rytme, det er stress, forteller britiske forskere. Etter hetebølger på godt over 30 grader og tørke i mange områder, setter plantene i gang en slags panikkrespons, der de modner og

slipper frø før de dør. For fugler og dyr som er avhengige av bær utover høsten, kan dette bety tomme spiskamre når kulda virkelig setter inn. Og for bønder blir årets avlinger enda et kapittel i en lang rekke klimatiske hodepiner. Naturen forsøker å tilpasse seg, ofte på bekostning av seg selv.

Kilde: UK Meteorologisk institutt

VISSTE DU AT...

... det finnes en manet som biologisk sett er u dødelig, og som «nullstiller» seg i stedet for å dø?

... bambus kan vokse over 90 cm på én dag, mer enn de fleste tenåringer i hele sin vokseperiode?

... Napoleon en gang ble angrepet av en hær av kaniner fordi arrangøren av en jaktfest hadde kjøpt tamkaniner i stedet for villkaniner?

... i det gamle Roma brukte man knuste museskaller som tannpulver?

Etterlyser slange

Mens de fleste av oss ønsker å holde oss lengst mulig unna skumle slanger, er situasjonen en helt annen i Florida. Der etterlyser nemlig delstatens viltmyndigheter bilder og bevis for at regnbueslangen *Farancia erythrogramma* fortsatt eksisterer i staten. Slangen er fiolett og svart, med tre røde striper langs ryggen og gule prikker. Den lever i vannkanten hvor den spiser ål, og de siste 70 årene er den bare sett en håndfull ganger i Florida. Sist var i Marion County i 2020, da en turgåer tilfeldigvis fanget den på kamera. Det var første sikre observasjon siden 1969, og noen forskere fryktet lenge at den var forsvunnet for godt. Slangen er ufarlig, men ekstremt sky, og kan være truet av både utbygging, tap av leveområder og en sopp som angriper amerikanske slangearter.

Kilde: IFLScience

WIKIMEDIA COMMONS

Vitenskapelige fakta

Selvforsvar

De som trener selvforsvar, lærer at om de ikke kan løpe sin vei umiddelbart, skal de ramme angriperen på følgende sårbare punkter slik at de får tid til å komme seg vekk.

Strupe og pusterør

Slå med tommel og fingrer i V-form

Slå med knyttet neve ned på angriperens nese

Støt håndens nedre del inn nesen. Advarsel: dette kan medføre døden

Klem pusterøret for å hindre angriperens åndedrett

Legg tyngden på bakre fot og spark angriperen i kneet. Dra beinet til deg raskt og vær klar til å sparke igjen

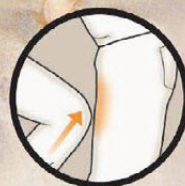
Kne og legg

Skrap sålekanten mot angriperens legg...

... og tramp så med hælen oppå foten

Skritt

Ram testiklene med kne, slag eller spark for å påføre intens smerte

Ram nederfra om mulig, for å gjøre støtet vanskeligere å blokkere

Øyne

Grip motstanderens hode og skrap tomleene over øynene

Kilder: «Self-defense: Steps to survival» av Katy Mattingly, «Self Defense for Women: How to stay safe and fight back» av Susan L. Peterson, «Fighting Back: Every woman's guide to survival» av Helene Crane
Grafikk: Lindsay Dubois, Sun Sentinel

© MCT/Bulls

Trekker nordover

I Haisommer ble en søvrig småby utenfor New England terrorisert av en hvithai – en sjelden gjest så langt nord på 70-tallet. I dag er virkeligheten i ferd med å ta igjen filmen. Forskere har merket 260 haier i årene 2014-23, og funnet en dramatisk økning i observasjoner helt opp til Nova Scotia og Newfoundland.

Forklaringene peker i to retninger: varmere hav som følge av klimaendringer, og mer sel – en perfekt meny for verdens største rovfisk. I Europa er hvithai fortsatt bare sett sporadisk, men forskere følger med. Foreløpig er det færre sel på våre trakter, men stigende havtemperaturer gjør scenarioet mer sannsynlig.

Kilde: IFLScience

Kom før vikingene

På Sandoy, en av Færøyenes sørligste øyer, har arkeologer funnet forkullede byggkorn som dateres helt tilbake til år 300-500. Det er minst 300 år før de første vikingene satte seil dit, og beviser at det var folk der lenge før.

Kornene dukket opp i et lag av sand og brent torv som havet har gravd frem ved kysten. Funnene peker mot menneskelig aktivitet i romertiden eller folkevandringstiden.

Forskerne leter nå etter mer håndfaste spor: konstruksjoner, avfalls slag eller redskaper som kan slå fast at mennesker faktisk levde her. Teoriene spenner fra irske munkar til enda eldre bosettere fra Orknøyene eller Shetland, som kan ha fulgt trekkfuglene over havet.

Utgravningen haster. Stigende havnivå og sterkere stormer kan vaske bort restene av tidligere bosetninger, og det skal nå tas jordprøver for å finne kjemiske spor av menneskelig aktivitet. Det kan være snakk om krydder, fargestoffer eller andre markører som kan gi et mer detaljert bilde av bosettingen.

Kilde: Vitenskap.dk

SAVNET ETTER SOVJET

Gamle Sovjet og nye Russland lever side om side i fjerne Sibir. Her har machomenn fortsatt gode tider og luksusprostituasjon er et respektert yrke. Men Vladimir Putins popularitet er mer usikker. ►

TØRST SIBIRSK COWBOY: Alexander er opprinnelig fra Tuva-republikken lenger vest, men arbeider rundt omkring i Sibir som gjeter. Livet hans dreier seg om villmark og dyr, han innrømte at han har lite til overs for byer.

Tekst og foto:
Johnny Haglund

Den sibirske sommer-skogen står som en krass kontrast til kulden og skrekkehistoriene nordmenn flest forbinder med Sibir. Fuglekviser, lukten av barskog og hvite skyer mot en blå himmel. Følelsen av å være langt av gårde er overveldende, en følelse som blir forsterket når en ung, blåøyd mann kommer ridende ut av skogen. Bak ham følger to hunder og en flokk halvville hester.

– Lite bjørn nå, men ulv er det nok av, forteller Alexander til min kjentmann Djima og blottet tenner som ikke har opplevd tannbørste eller tannlege på veldig lang tid.

Alexander er en ekte, sibirsk cowboy. Han reiser rundt i villmarka i det indre av Russland hvor folk har hest og kveg, og så jobber han i perioder på de forskjellige gårdene med å gjete alt fra geiter til hester.

Hadde Alexander dukket opp i en sibirsk landsby for hundre år siden, ville ingen løftet et øyebryn. Den unge mannen har hverken telefon eller klokke, han ser på sola og dyra, og lever omtrent som den gangen Tsaren styrte Russland. Om min kjentmann eller jeg skulle ha noen dråper vodka å avse?

– Man blir tørst av å ri hele dagen, forklarer han kremtende og putter den lille flasken han får av Djima i sadeltaska før han rir videre inn i solnedgangen.

Pen = prostituert

Sibirsk sommer er ikke ulik den vi opplever i Norge. Kontrastene i

Russlands dype skoger, er derimot langt sterkere enn i Norge. Og bare to dager etter at jeg har stått ansikt til ansikt med den klassiske sibirske villmarkscowboyen fra en annen tidsalder, står jeg brått ansikt til ansikt med det

stikk motsatte; vakre, moderne russiske jenter.

– Callgirls, hvisker Djima, idet vi blir omringet av de unge jentene. En av dem skal gifte seg, og nå er jentene samlet til fotografering. I løpet av timen jeg er med dem, innser jeg at de er moderne ut fra vestlig målestokk og ikke minst språkmektige. Derfor grunner jeg litt over Djimas antagelse om at de bedriver sexsalg. Men jeg forstår at min kjentmann tilhører den gamle skolen. For han og hans likemenn er vakre kvinner synonymt med prostituerte eller strippere. For som han sier:

– I Russland utnytter du det du er best på. Og så vakre som disse

kvinnene er, tviler jeg på at de har andre egenskaper som gir dem bedre inntekt enn utseende.

Sovjet-nostalgi

Kjentmann Djima er ikke så opptatt av vestlig likestillingstankegang, uten at han mener noe negativt om slikt. Mer tradisjonelle holdninger er han ikke alene om, noe som underbygges av en spørreundersøkelse blant ungdom øst i Russland på 1990-tallet. Hva drømmeyrket er, ble besvart med «hitman» for mafiaen av mange gutter, mens «luksusprostituert» skåret svært høyt hos jentene.

– Er du klar over at hvis du er

« Er du klar over at hvis du er en god luksusprostituert, kan du tjene 1000 \$ på en natt. »

en god luksusprostituert, kan du tjene 1000 \$ på en natt, forteller Djima og hevder jeg ville fått det samme svaret av dagens unge jenter som på '90-tallet.

Men kvinnene jeg har fotografert og pratet med en time, fremstår hverken som prostituerte eller rike. Men de forteller meg noe som overrasker meg: Til tross for at ingen av dem var født da Sovjetunionen eksisterte, eller har særlig kunnskap utover hva deres foreldrene har fortalt om den gamle kommunistiske unionen, hevder de at «Sovjet-tiden var gode tider».

De forsvare sine uttalelser med at «Sovjet betød stabilitet».

UTDRIKNINGSLAG: – Sikkert luksusprostituerte, sa min kjentmann og mente det som et kompliment. Og det er fordi det er naturlig å leve av sine fortrinn, som at man er pen kvinne, mente han.

Og nettopp derfor er også Putin elsket i Sibir. Eller mer korrekt; var elsket.

Kamouflert reform

Da jeg var her for et par år siden, fortalte folk flest at Putin på mange måter gjeninnførte den stabiliteten innbyggerne opplevde under Sovjetunionen. Til tross for at livet i dette avsides området var og er tøft, var det

LENIN LEVER: Langt ute på landsbygda står statuer av gamle-kommunisten Lenin. Blant unge er gamle Sovjet fortsatt savnet blant mange – selv om de knapt opplevde tiden med kommunist-imperium.

KLASSISK LANDSBY: Den lille plankelandsbyen Shamanka ligger idyllisk plassert ved elven Irkut. Slike landsbyer finnes i stort antall i denne delen av Russland.

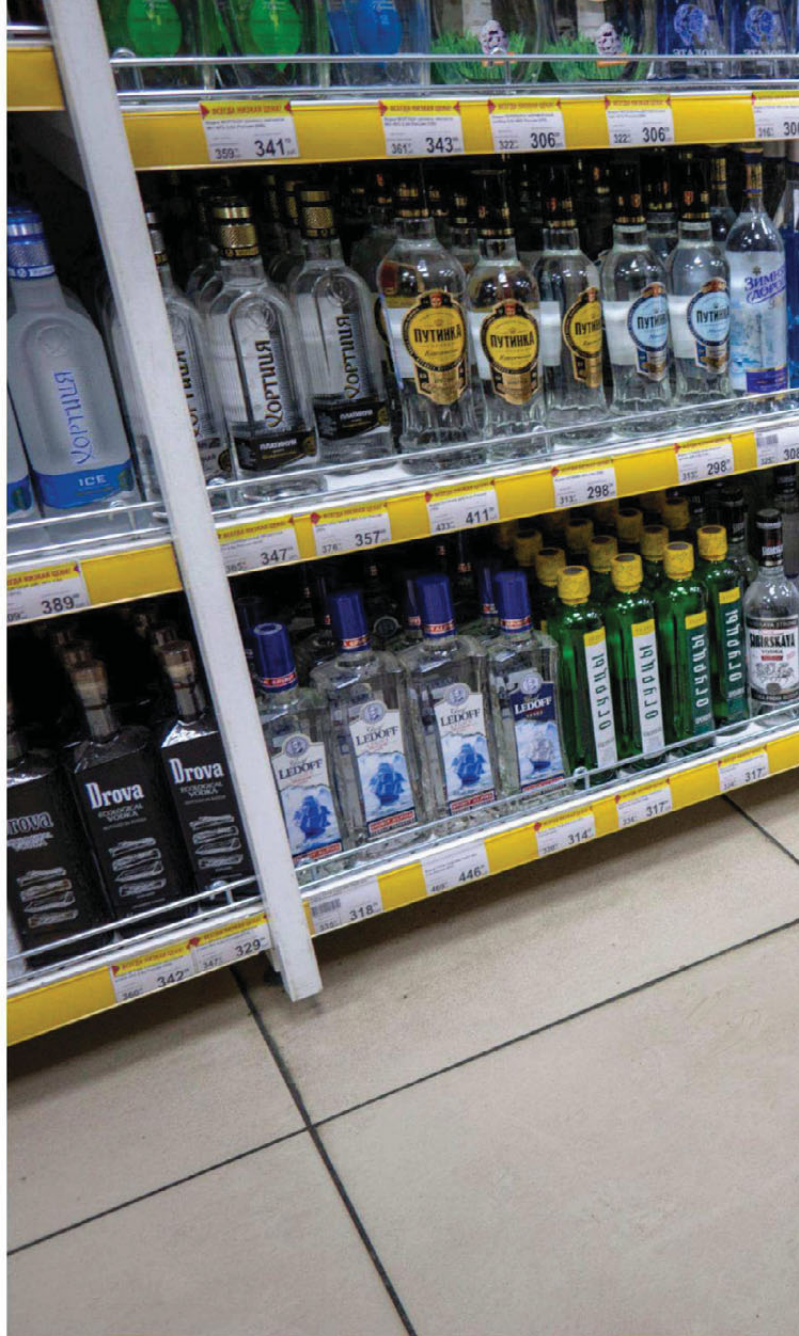
SVUNNEN TID: Spor etter Sovjet-tiden skaper igjen lengsel etter stabilitet og trygghet.

GAMMEL MILITÆRLEIR: I dag ligger flere store militærleirer fra Sovjettiden i ruiner rundt omkring i de sibirske skogene.

MILITÆR FLYPLASS: Via kjentmannen vår snek vi oss inn på en nedlagt militær flyplass. – Jeg vet at vekterne sover til klokken 08.

FLOTT BY: Irkutsk er en flott by der den ligger drøyt 4200 kilometer fra Moskva, men den har sine problemer. Narkotika og ikke minst alkoholmisbruk gir omfattende helseproblemer.

ingen som skyldte på myndighetene.

– Det finnes ingen bedre alternativer til Putin i våre dager, sa folk. Og det til tross for en studie som fortalte at så mange som 41 prosent av russere hadde problemer med å skrape sammen nok penger til mat og klær. Andelen av befolkningen med anstrengt økonomi var, og trolig er, økende, jo lenger unna Moskva jeg kommer.

Men så, to år senere, ser det ut til at mange brått har lagt den mektige russiske lederen nærmest for hat. Årsaken er en pensjonsreform myndighetene nylig innførte. Pensjonsalderen i Russland ble brått hevet fra 55 år til 63 år for kvinner og fra 60 år til 65 år for menn. Og reformen ble innført raskt, uten debatt – midt under fotball-VM. Sannsynligvis

for å vekke minst mulig oppmerksomhet.

Dekkoperasjonen gikk ikke så bra.

Pensjon for de få

Frem til pensjonsreformen hadde russerne Europas laveste pensjonsalder. Likevel, eller kanskje derfor, vekker reformen harme. Særlig her i øst.

– For det første er det svært vanskelig å skaffe seg arbeid, forteller Djima. Når eldre nå blir stående lengre i jobb, vil dette gi de unge enda færre arbeidsplasser å kjempe om.

Likevel er det et annet faktum han og mange andre godt voksne menn frykter mer.

– 25 prosent av russiske menn dør før de fyller 55 år, mens hele 43 prosent dør før de blir 65 år. Dermed vil få blant oss kunne

LØSER OPP STEMNINGEN:
Djima, min kjentmann på shopping i Irkutsk: – Viktig å ha bilen full av vodka som vi kan gi som tips til folk vi ønsker å snakke med. Han skulle forsyne seg av halvparten, mannen som ikke bare var kjentmann, han var også sjåfør.

SIBIR

Et enormt område som strekker seg fra Polhavet i nord til grensene mot Kina, Mongolia og Kasakhstan i sør. I Vesten omtaler vi omtrent hele det østlige Russland som Sibir, men dette er feil, ifølge russerne. Sibir grenser i øst mot hva de kaller Nordøst Russland, som strekker seg østover til Stillehavet.

Flere områder i Sibir har en gjennomsnittlig temperatur i januar ned mot 50 minusgrader. Men den korte sommeren kan gi temperaturer opp mot 30 varmegrader.

Irkutsk, en av de største byene i Sibir, ligger 4202 kilometer fra Moskva (5180 km hvis du setter deg i bilen).

Den magnetiske nordpol har alltid vært i bevegelse, men for det meste litt rundt omkring. De siste årene har den derimot beveget seg forholdsvis stabilt mot Sibir med en hastighet på 50 til 60 km pr. år.

nyte noen form for pensjonisttilværelse, påpeker han og penser inn på et tema som kanskje er uunngåelig når vi er i disse himmelstrøkene: alkohol.

Tørst

En gjennomsnittlig russisk mann drikker rundt 20 liter vodka i året, noe som er hovedårsaken til den lave levealderen hos menn.

– Og det er verre her i Sibir, hevder Djima og forteller blant annet om en «liten» episode fra 2016.

– Boyaryshnik er navnet på en slags lotion som helles i badevannet, og som skal virke avslappende. Men fordi denne har en veldig høy prosent av alkohol og er billigere enn selv den billigste vodkaen, drikker mange dette.

– Men i 2016 dukket det opp

en forfalskning på markedet. Forfalskningen var tydeligvis giftig. For mer enn et dusin menn omkom bare i Irkutsk, minnes Djima.

Etterlatt av Sovjet

Djima, som var soldat i Sovjet og deretter arbeidet mange år som politimann i Irkutsk, er godt kjent i området. Og nå vil han ha meg med inn på en nedlagt militær flyplass midt i Irkutsk, men

som fortsatt er hva han kaller «hemmelig og bevoktet».

– Jeg vet at vekterne sover til klokken 08, så vi må komme oss inn og ut før det, forteller han og viser vei gjennom et hull i et betonggjerde.

Å ta seg ulovlig inn på en militær flyplass i Russland hvor skilt med «adgang forbudt» står flere steder, er kanskje ikke det lureste man kan gjøre. Men så var det dette spenningsbehovet da, som

« Blir vi tatt, er du ute igjen etter få uker, så slapp av.

stadig vekk må tilfredsstilles. Så jeg følger på, og brått står jeg omringet av et par MIG, en svær, gammel Aeroflot-maskin og russiske jagere med den velkjente røde Sovjet-stjerna.

Djima peker på vaktbua og ber meg dukke i ny og ne. Jeg tar mine bilder og kjenner pulsen er jevnt høy.

Og når jeg nærmere klokka åtte plutselig får øye på en kar i uniform mellom et helikopter og en MIG, går tankene raskt i retning av spiondømte Frode Berg.

– Ferdig, hvisker jeg til Djima og indikerer at jeg vil ut. Han ler lavt, vel vitende om nordmannen som sitter fengslet i Moskva.

– Det vil ikke skje deg, for jeg har kontakter i politiet, hevder han litt stolt og avslutter.

– Blir vi tatt, er du ute igjen etter få uker, så slapp av.

For deg med vett
under issen

1. Hvilken by ble nylig rammet av tragedie, da en av vognene på den ikoniske kabelbanen sporet av?

2. Når ble Nord-Korea etablert, med Kim Il-Sung som statssjef?

3. Hvordan endte stortingsvalget i 1985?

4. Romerne forsøkte i mange år å erobre Germania, men i år 9 mistet romerne tre legioner i et slag som er oppkalt etter den berømte skogen der slaget sto. Hva heter den?

5. Hva heter havet som ligger nord for det norske fastlandet?

6. Denne profilerte politiker fra Senterpartiet og tidligere justisministeren (bildet) mistet stortingsplassen sin under valget, hva heter hun?

7. Hvor stor del av Norges samlede areal er jordbruksareal?

8. Hva er navnet på den avdøde engelske skuespilleren som ble udødelig med sin rolletolkning av inspektør Clouseau i «Den rosa panten» i årene 1963-1978?

9. Usain Bolt satte verdensrekord på 100 meter under friidretts-VM i Berlin 16. august 2009. Hva løp han på?

10. Israel hevder å ha drept hele ledelsen i Hamas. De siste ble angivelig drept i et angrep i et emirat hvor det har funnet sted diplomatiske samtaler mellom partene. Hva heter denne lille, men oljerike staten?

11. Hva heter Norges største vintersportssted?

12. Dagsavisen har byttet navn en rekke ganger. Hva het den før det siste navnebyttet?

Svar: 1: Lisboa **2:** 1948 **3:** Kåre Willoch fortsatte som statsminister, med FrP og Carl I. Hagen på vippen. I 1986 felte han Høyre-regjeringen slik at Gro Harlem Brundtland (Ap) dannet sin andre regjering. **4:** Teutoburgerskogen **5:** Barentshavet **6:** Emilie Enger Mehl **7:** 3,2% **8:** Peter Sellers **9:** 9,58 (PS! En australsk forsker hevder at mennesket aldri kan komme under 9,27) **10:** Qatar **11:** Trysil (65 nedfarter) **12:** Arbeiderbladet (Dagsavisen Arbeiderbladet i en kort periode)

10

SUDOKU

2		8					3	1
				6	4			
6	7							2
				7				
				3	8		4	9
	1				6	8		5
	9			8				7
			7				9	
						3		

LETT

		4		2				
3			1		5			2
						5		1
					8			5
8	5		2			4	1	7
7	6				4		3	9
6	8		4	7				
4	2			3	1		7	8
		7		5	2		6	

7		1	4				9	
				5	7		1	
			1					6
		3		9				
5		9				6		8
				2		7		
1					6			
	4		5	3				
	8				4	5		2

MIDDELS

				3	7	5		8
	4		9					
				6			9	
5	8							4
	1						2	
	9		4					
4						9	6	
	3	1			6			2
7	6			1				

	9	4			8		6	
	7			3				
	6						9	8
			5	4		6		
			1				7	
				6	3			1
			6		5			
		1		7			5	
	4	8						

VANSKELIG

							2	9
1			6				8	3
	3	7	2			1		
		9	7		1	4		
8								
2			9				6	
	6	1						7
			3	7				

LØSNINGER: SUDOKU

8	9	6	1
1	4	5	7
8	3	3	4
7	6	9	1
2	7	8	6
7	5	9	7
3	8	6	5
5	1	4	3
4	6	8	1
9	7	2	9
6	5	3	7
3	8	4	7
5	2	5	8
1	9	7	3
4	6	1	3
8	6	5	1
3	7	2	9
5	3	7	2
7	2	9	8
1	4	3	2
6	5	9	7
9	8	1	3
4	6	5	7
3	7	2	9
5	1	4	3
8	6	9	7
9	7	5	4
6	3	8	1
1	4	5	7
8	3	6	1
5	2	9	8
7	4	3	7
9	1	6	5
4	8	7	2
6	5	1	3
3	7	2	9
5	4	9	6
9	7	8	1
6	3	5	4
1	8	2	9
4	5	7	3
8	6	1	4
3	7	9	2
5	2	6	8
1	9	4	7
6	5	3	8
9	8	7	1
4	6	2	5
8	3	1	9
5	7	4	6
1	2	9	3
6	5	8	7
9	4	3	2
3	7	6	1
5	2	1	8
8	9	4	7
1	6	5	3
4	3	2	9
7	8	1	6
2	5	9	4
9	7	3	8
6	1	2	5
3	4	7	1
5	8	6	9
1	9	3	7
4	6	5	2
8	7	1	4
3	2	9	6
5	4	8	7
1	3	6	5
9	8	7	2
6	5	4	1
3	2	9	8
7	1	6	3
4	8	5	7
9	3	2	1
6	7	4	9
1	5	3	8
8	2	7	6
3	9	1	4
5	6	8	7
4	1	9	2
7	3	5	6
2	8	4	1
9	7	6	3
6	5	1	8
3	4	9	7
8	2	3	5
1	9	7	4
4	6	5	2
7	3	8	1
2	1	6	9
5	4	3	7
8	7	2	5
3	9	1	4
6	5	8	7
1	2	9	3
4	8	6	5
9	3	7	2
5	1	4	3
8	6	9	7
3	2	5	1
7	4	8	6
1	9	3	7
6	5	2	4
4	8	7	1
9	6	1	5
3	7	9	8
5	2	4	6
8	1	3	9
6	9	7	2
1	4	5	8
7	3	6	1
2	8	9	4
9	5	1	7
4	6	8	3
8	7	2	5
3	1	9	6
5	4	7	2
6	3	8	1
9	2	5	4
1	7	6	9
4	8	3	7
9	6	1	5
3	5	9	2
7	4	8	6
2	1	3	9
5	6	7	4
8	9	2	1
1	3	4	8
6	5	7	3
9	8	1	6
4	2	5	9
7	6	3	8
1	9	4	7
5	3	2	1
8	7	9	6
3	1	6	5
6	4	8	7
9	2	5	3
4	7	1	9

VANSKELIG

5	4	8	3	9	1	7	2	6
6	3	1	4	7	2	8	5	9
7	2	9	6	8	5	1	3	4
2	5	7	8	6	3	9	4	1
4	8	6	1	2	9	5	7	3
9	1	3	5	4	7	6	8	2
3	6	5	7	1	4	2	9	8
8	7	2	9	3	6	4	1	5
1	9	4	2	5	8	3	6	7

5	9	7	6	2	8	1	9	4	3	5
2	9	3	1	5	4	6	7	8	2	7
4	5	8	7	2	3	9	6	1	7	3
2	9	6	4	8	1	3	5	7	4	8
3	1	4	6	7	5	8	2	9	6	1
5	8	7	3	9	2	6	1	4	3	5
8	7	5	2	6	4	1	9	3	7	6
1	4	3	9	5	8	2	7	6	5	4
6	2	9	1	3	7	5	4	8	2	7

MIDDELS

7	2	1	4	6	3	8	9	5
6	9	8	2	5	7	3	1	4
4	3	5	1	8	9	2	7	6
2	6	3	7	9	8	4	5	1
5	7	9	3	4	1	6	2	8
8	1	4	6	2	5	7	3	9
1	5	2	8	7	6	9	4	3
9	4	6	5	3	2	1	8	7
3	8	7	9	1	4	5	2	6
2	9	3	8	7	6	5	4	1

9	3	7	8	5	2	1	6	4
4	2	5	6	3	1	9	7	8
6	8	1	4	7	9	2	5	3
7	6	2	5	1	4	8	3	9
8	5	9	2	6	3	4	1	7
1	4	3	7	9	8	6	2	5
2	7	8	3	4	6	5	9	1
3	9	6	1	8	5	7	4	2
5	1	4	9	2	7	3	8	6

1137

2	4	8	9	5	7	6	3	1
1	3	5	2	6	4	9	7	8
6	7	9	8	1	3	4	5	2
9	8	4	5	7	2	1	6	3
5	6	2	1	7	4	9	8	3
3	1	7	4	9	6	8	2	5
4	9	6	3	8	5	2	1	7
8	2	3	7	4	1	5	9	6
7	5	1	6	2	9	3	8	4

MILLIONX uke 33

[illegible]

Vinner

**Gerd Sørenbø
Sandane**

Navn:

Adresse:

Løsningen sendes i en konvolutt til
Vi Menn, 0441 Oslo (merkes uke 39)
eller legg inn løsningsgatene på nettstedet
kryssord.no/innleveringer
Svarfrist: 10. oktober

Fokus på helsen din

- ✓ Få en omfattende helsesjekk inklusiv scanning av dine blodårer og organer hos spesialist.
- ✓ Røntgenlegen undersøker om dine organer er normale og vurderer en rekke risikofaktorer.
- ✓ Du har god tid til å diskutere dine problemstillinger og bekymringer med legen.

**Austad
Diagnostikk**

Hør mer eller bestill:

70 01 16 72

austaddiagnostikk.no

Er du glad i eldre biler? Prøv et abonnement på

Norsk Motorveteran har siden 1991 vært Norges største og mest profesjonelle magasin for alt som har med motorisert samferdselshistorie å gjøre, med tyngde på gamle biler og motorsyker i Norge.

Få 'Bilvaskeboka' i velkomstgave!

Alt du trenger å vite om bilvask og polering - det man i dag har begynt å kalle «detailing»! Michael Ravn-Nielsen deler sin erfaring og kompetanse i Norges første bok om bilvask og bilpleie. Boka er rikt illustrert av den profesjonelle detalieren Reidar Talsø, og alle fremgangsmåter er beskrevet i detalj med forslag til hvilke bilpleieprodukter som kan brukes. Les om hvorfor god bilpleie kan spare deg for tid og penger. Forebygg skader og øk verdien på bilen. Oppdag gleden ved å ha bilpleie som hobby!

**Bestill på ved å skanne QR-koden:
Velg mellom:**

**Et halvt år kr 599
Ett år kr 1099**

+ kr 49 i porto i forsendelse for gaven

Å NEKTE VAR NOK TIL Å SLIPPE DRAPSDOM

ÅSTED: Torgny Antby ble funnet drept inne på melkerommet i fjøset. Kona Inger ble funnet i våningshuset på gården. Det store bildet er fra politiets etterforskningsmateriale.

TRUE CRIME

DREPT I FJØSET

– formaljuss reddet
gjerningsmann

Torgny (69) og Inger (71) Antby var kjent for å spre glede i lokalmiljøet. Derfor var sjokket og sorgen ekstra stor da ekteparet ble funnet drept på gården sin. Men også frifinnelsen av gjerningsmannen skaket opp bygda utenfor Göteborg. ►

POLISEN

Gårdbrukeren Torgny Antby hadde et fyldig program for oktober-onsdagen: Først skulle han ta fjøsstellet og se til kyrne i fjøset. Deretter skulle han på eldrehjemmet med korvenner for å holde formiddagskonsert. Kona Inger var også oppe, klar til å bake sin populære eplekake som også skulle med på eldresenteret.

Men det populære ekteparet fikk aldri fullført formiddagens gjøremål. To bekymrede korvenner reiste til ekteparets gård for å finne ut hvor det var blitt av Torgny og Inger. Synet som møtte dem, rystet både nabolaget og resten av Sverige i oktober 2011.

Ingen ting tilsa at Torgny og Inger skulle utebli fra formiddagskonserten på eldrehjemmet: Ekteparet Antby ble beskrevet som omtenkssomme og hederlige mennesker, var vel ansett i nærmiljøet og aktive i den lokale pinsemenigheten. Torgny elsket å underholde med trekkspillet sitt. Så glad var han i å spille, at han enkelte ganger tok trekkspillet med ut i fjøset. Og Inger vek ikke tilbake for å glede publikum med sin eplekake.

De to korvennene banket på døren til våningshuset, men det var ingen som åpnet. De gikk bort til fjøset. Ute i melkerommet fant vennene Torgny. Men Torgny satt ikke og spilte trekkspill for kuene.

Han lå i en blodpøl på gulvet, død.

Dobbeltdrap

Politiet som rykket ut til huset i Mjönösvägen 12 i Langåred i Alingsås utenfor Göteborg, kunne konstatere at de sto overfor et dobbeltdrap. For inne i våningshuset lå kona Inger død. Inger ble funnet liggende på magen i sengen, bakkundet og med en pute teipet foran ansiktet. Obduksjo-

nen skulle vise at hun døde av kvelning.

– Nede på kjøkkenet sto ferskt oppskårne epler, sa en av politikkvinnene som fant Inger, til Expressen.

Eplebitene ga et hint om hvilke redsler som hadde utspilt seg på gården om morgenen 19. oktober

2011: Både Inger og Torgny var våkne da de ble oppsøkt av fremmede. Inger var åpenbart blitt avbrutt i kakebakingen og hadde forsøkt å gjemme seg i 2. etasje – til liten nytte.

Motivet fremsto raskt ganske klart: Parets pengeskap var fjernet fra huset.

Kaffebesøk

Politiet startet med å ta seg en prat med ekteparet Antbys leieta- gere, en polsk familie. Hvem som hadde villet ekteparet Antby så vondt, kunne familien ikke begripe: Torgny og Inger hadde vært som foreldre for dem. To dager etter dobbeltdrapet tok en

nabokvinne kontakt med politiet. Nattetid, like før drapene, hadde hun observert to mørkkledde menn i en Mitsubishi ved en skogsbilvei få hundre meter unna ekteparet Antbys gård. Kvinnen hadde reagert såpass på de to mennene, at hun hadde notert seg bilnummeret.

Bilsporet ledet etterforskerne til den polsk håndverkeren Mirosław Tabisz (34) i Göteborg. Snart oppdaget etterforskerne noe interessant; Mirosław Tabisz var arbeidskollega av den polske familiefaren som leide hos ekteparet Antby.

Og: Mirosław Tabisz hadde en måneds tid før drapene vært på

«**Han virket hyggelig og grei. Vi merket ikke noe unormalt.**»

besøk på gården til Torgny og Inger, der han hadde drukket kaffe på tunet samt vært og fisket sammen med familiefaren.

Et medlem av den polske familien som leide på gården, sa i et senere intervju med Expressen at Mirosław Tabisz hadde vist interesse for huset og forhørt seg rundt mulighetene for selv å leie et rom hos ekteparet Antby.

– Han virket hyggelig og grei. Vi merket ikke noe unormalt ved ham, sa familiemedlemmet.

Rømte landet

Mirosław Tabisz hadde sammen med en kollega forlatt Sverige i hui og hast og reist hjem til Polen

INNHEMTET: Inger Antby satt åpenbart på kjøkkenet og skar opp epler da to mann tok seg inn i huset en tidlig onsdagsmorgen i oktober. Hun søkte tilflukt i 2. etasje, men ble funnet og drept.

19. oktober – samme dag Torgny og Inger ble funnet drept. Arbeidskollegaen Mirosław Tabisz forlot Sverige med, ble identifisert som Jacek Tabor (40), en mann med flere dommer for vold og ran hjemme i Polen.

Kunne Mirosław Tabisz under kaffebesøket hos den polske familien, fått øye for husvertene Torgny og Ingers pengeskap, og bestemt seg for å komme til- ➤

BLODSPOR: Den gule sirkelen på politibildet viser hvor åstedsgranskerne mener drapet på Torgny Antby skjedde.

POLISEN

KAMUFLERT: Politiets undersøkelser avdekket at den eller de som tok livet av Torgny Antby forsøkte å skjule blodsporene etterpå.

POLISEN

SPORJAKT: Pengeskapet til ekteparet Antby forsvant fra gården i forbindelse med dobbeltdrapet. Politiet lette lenge etter pengeskapet i håp om å finne ytterligere spor som kunne knytte de to dømte også til pengeskap-tyveriet.

ANDERS YLANDER / GT / TT

NTB

bake og rane til seg skapet? spurte etterforskerne seg.

Svensk politi gikk ut med en internasjonal etterlysning av de to mennene. 16. desember 2011, snaue to måneder etter dobbelt-drapet, ble de pågrepet og utlevert til Sverige.

Avslørt av avføring

Både Mirosław Tabisz og Jacek Tabor blånektet for å ha noe med dobbeltdrapet å gjøre. Men funn av DNA i avføring fra den ene av de to i skogsområdet der vitnet hadde observert de to mørk-kledde mennene og Mitsubishien deres, sammen med øvrige spor som teledata, indikerte at de to hadde spanet på Torgny og Inger før drapet, mente etterforskerne.

Funn av Ingers DNA i menneskes Mitsubishi, naglet dem også til selve drapene, fastslo påtalemyndigheten som tok ut drapstiltale.

Under rettssaken i 2012 beskrev aktor hvordan påtalemyndigheten mente drapene måtte ha funnet sted: Ved 05:30-

tiden 19. oktober sto Torgny opp i halv seks-tiden, slik han pleide. Etter en brødsbake og morgenkaffe, gikk han ut til fjøset for å melke og føre kyrne som vanlig.

Mirosław Tabisz og Jacek Tabor må ha ventet i fjøset der de overfalt, teipet, kneblet og bakbandt Torgny. Så slo de ham i hjel med et jernrør. Torgny døde av hodeskadene.

Deretter tok de to gjerningsmennene seg inn i våningshuset, der de visste at pengeskapet befant seg. I huset støtte de på Inger, overfalt og kvalte henne.

Knyttet til åstedet

Funn av et brekkjern ved trappen indikerte at gjerningsmennene måtte ha forsøkt å åpne pengeskapet på gården. Da dette ikke lyktes, hentet de isteden bilen de hadde parkert ved skogsbilveien, tok med seg pengeskapet og flyktet fra åstedet.

Pengeskapet ble aldri funnet.

De to gjerningsmennene kunne ha spart seg anstrengelsene. Nøk-

INNHEMTET: Mirosław Tabisz (i grønn T-skjorte) hadde vært på besøk på gården til ekteparet Antby før dobbeltdrapet.

kelen til pengeskapet hang hele tiden lett tilgjengelig i entreen.

I retten tilsto Mirosław Tabisz å ha vært i området på drapstidspunktet, men la skylden på Jacek Tabor. Selv hadde han sittet og ventet i bilen mens Jacek Tabor og en annen ikke navngitt mann begikk overfallene og drapene på Inger og Torgny, hevdet Tabisz. Men politiet hadde funnet fottøyavtrykk fra både Tabisz og Tabor fra stedet pengeskapet hadde stått. Begge hadde avsatt fottøyavtrykk på ekteparets soverom. Også spor på tauene brukt til å binde ofrene, var med på å knytte begge mennene til både åstedet og drapene, mente påtalemyndigheten.

27. juni 2012 ble Mirosław Tabisz og Jacek Tabor i tingretten dømt til livsvarig fengsel for drapene på Torgny og Inger Antby samt til utvisning fra Sverige.

VOLDSDØMT: Jacek Tabor, her under befarig på åstedet, er dømt flere ganger for vold og ran i Polen, og ble funnet skyldig i drapet på Inger Antby.

– Dommen kjennes riktig. Den forferdelige måten de to møtte døden på, unner man ingen. Hvem vil slå noen 13 ganger i hodet med et jernrør? Ufattelig, sa Torgnys bror Kjell Antby til Aftenbladet etter domsavsigelsen.

Torgnys bror mente Mirosław Tabisz og Jacek Tabor gjorde seg til drapsmenn for svært lite:

– Det fantes neppe mye penger i skapet. Min bror og hans kone levde et nøkternt liv.

Kortvarig lettelse

Men lettelsen hos de etterlatte over de strenge dommene, ble kortvarig. De dømte anket. Hovrätten, tilsvarende Lagmannsretten i Norge, frikjente dem for drapet på Torgny:

« Det fantes neppe mye penger i skapet

BLÅKOPI

Dobbeltdrapet på Torgny og Inger har blitt satt i sammenheng med drapet på en gårdbruker nord i Sverige i 2004.

Likhetstrekkene mellom saken er flere; Gårdbrukeren ble funnet bakkundet og slått i hjel på låven, og et pengeskap var blitt åpnet.

Gårdbrukerens pleietrengende bror ble også overfalt, men overlevde. Han utpekte Kaj Linna (42) som gjerningsmann, en lokal tidligere straffedømt mann. Kaj Linna ble i 2005 dømt til livsvarig fengsel for overfallene og drapet. Linna benektet kategorisk enhver innblanding, og kjempet i årevis for å få saken gjenopptatt.

I juni 2017 ble Kaj Linna frikjent for alle anklager i en ny rettssak, etter at Høyesterett hadde opphevet den opprinnelige dommen. Linna ble tilkjent 18 millioner kroner i erstatning fra svenske myndigheter.

Retten kom til at én av mennene potensielt kunne ha slått i hjel Torgny uten den andres innblanding.

– Men hvem denne i så fall er, finnes ingen klare beviser for, skrev retten og la til: Fordi man ikke kunne knytte drapshandlingen til én person, kunne man heller ikke dømme noen for medvirkning til drapet. I Norge hadde begge kunnet blitt dømt for medvirkning.

Begge mennene ble igjen funnet skyldig i drapet på Inger, men straffen på livsvarig fengsel ble til 15 år. Hovrättens frifinnelse for drapet på Torgny, opprørte både i lokalsamfunnet samt hos ofrenes familie.

– Som om loven ikke rekker til: Det burde ha vært tilstrekkelig at begge mennene var på gården sammen, sa Kjell Antby til Aftenbladet.

– Domstolen sier jo ikke hvem som drepte Inger heller, men at skosporene (på soverommet red.

anm.) viser at de var to i rommet, la broren til. □

Kilder: Polismyndigheten Region Väst, hemtrevligt.se, Aftenbladet, svt.se, dagen.se, dagensjuridik.se, Vi Menn nr 41/2012, Expressen

DATTEREN TILGA

Torgny og Inger Antbys eldste datter Iréne reflekterte i et senere intervju over den frykten og smerten foreldrene må ha følt i sine siste øyeblikk.

– Hva rakk mamma å tenke dersom hun merket at to personer kom inn der nede? (i førsteetasje red.anm.), sa hun i et intervju med dagen.se.

– Jeg har plaget meg selv med disse tankene.

Iréne Antby trakk frem sin kristne tro som årsaken til at hun greide å bearbeide sorgen over tapet av foreldrene.

– Jeg har tilgitt drapsmennene, sa hun.

OPPRØRT: – Et slag i solar plexus, sa drapsoffer Torgnys bror Kjell Antby om utfallet av rettssaken mot de to polske tiltalte. – Det kjennes som om loven ikke rekker til, sa han i intervju med Aftenbladet.

Store lepper

– Det har jo blitt så populært for unge damer nå å ta sånne fillers i leppene. Sånt må da bli problematisk for dem?

– Ja, for ikke å snakke om at folk som er avhengige av å lese på leppene, synes at sånne damer konstant snakker med caps lock!

Dårlig syn

– Du synes ikke det er på tide med en tur til optikeren for å få deg briller, kjære?

– Hva får deg til å si noe sånt?

– Vel, du har akkurat drept fire rosiner med fluesmekkeren ...

Best å være forberedt

To unge gutter satt på kafé og drakk cola og pratet.

– Jeg ser på zombiefilmer og apokalyptefilmer, sa den ene, – sånn at jeg er forberedt om noe sånt skulle skje i virkeligheten.

– Skjønner hva du mener, sa den andre, – jeg ser på pornofilmer av samme grunn.

Utrolig godt kvalifisert

– Jeg hørte at du har fått deg jobb?

– Jepp, jeg kom altfor seint til et jobbintervju hos Post Nord, og da jeg endelig ankom, sa jeg:

«Beklager at jeg er for sein, jeg dro til feil adresse.»

Da ansatte de meg som region-sjef for hele Sør-Norge!

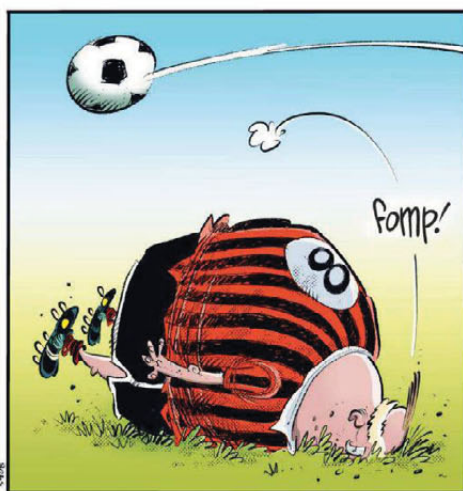
OPPGULP

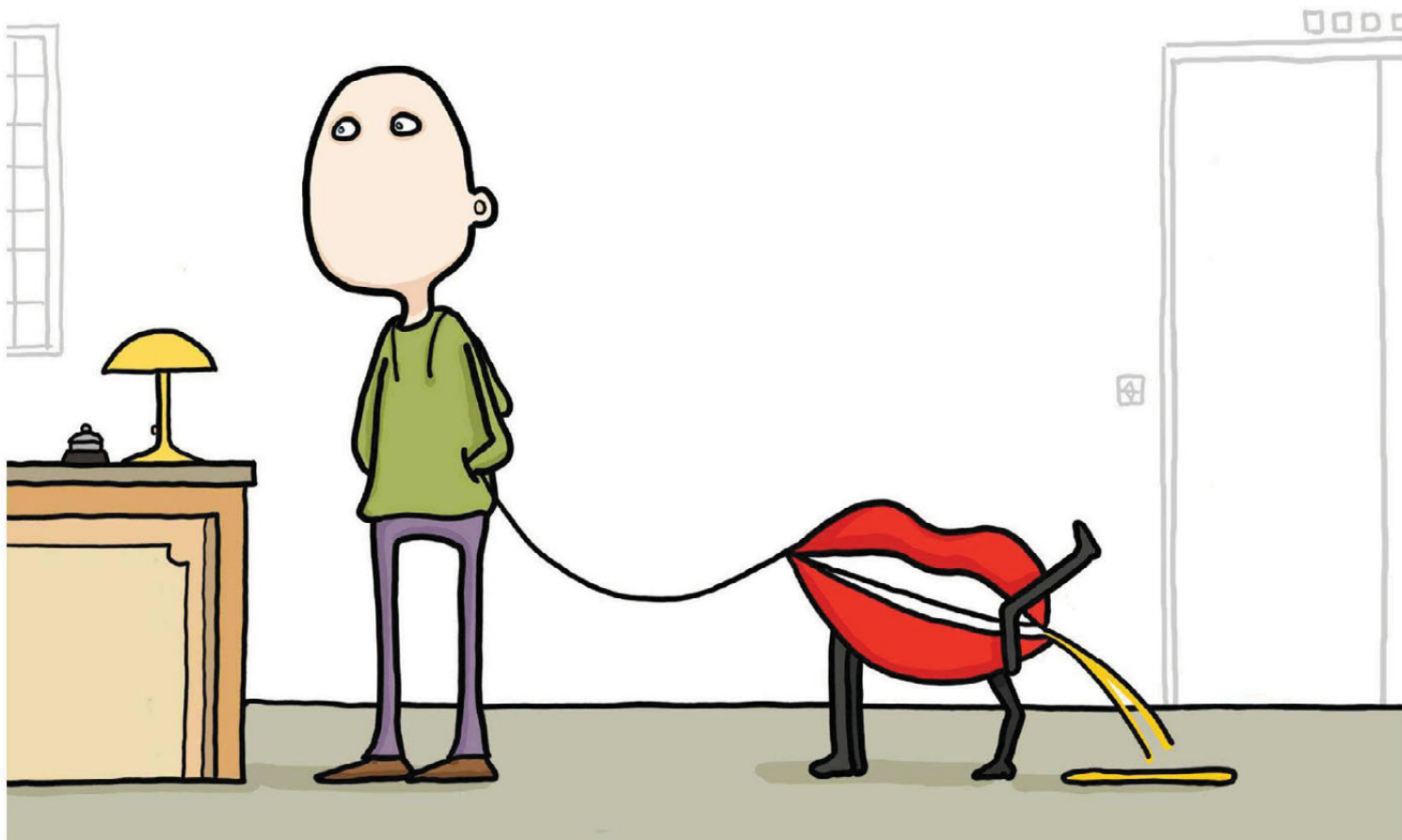

PANOLIS

PANOLIS

Nå må du passe munnen din, unge mann!

Overfladisk skjønnhet

Mannen og kona satt og diskuterte skjønnhetsidealer.

– Jeg har lest, sa mannen, – at damer sveiper bort 90% av alle menn på dating-apper fordi de ikke synes de er kjekke nok. Samtidig, så er dette veldig ironisk, på grunn av én viktig ting disse damene glemmer.

– Og hva er det, da? spurte kona.

– At 90% av disse damenes egen skjønnhet, kan fjernes på ett minutt ved hjelp av renseservietter!

Mye å ta inn

Han: – Visste du at én enkelt sædcelle inneholder nesten 40MB med DNA-informasjon? Det vil faktisk si, at en utløsning inneholder omtrent 2GB med data, noe som «overføres» på bare noen få sekunder!

Hun: – Stopp, så mye informasjon er for tungt å svelge.

Barnesikring

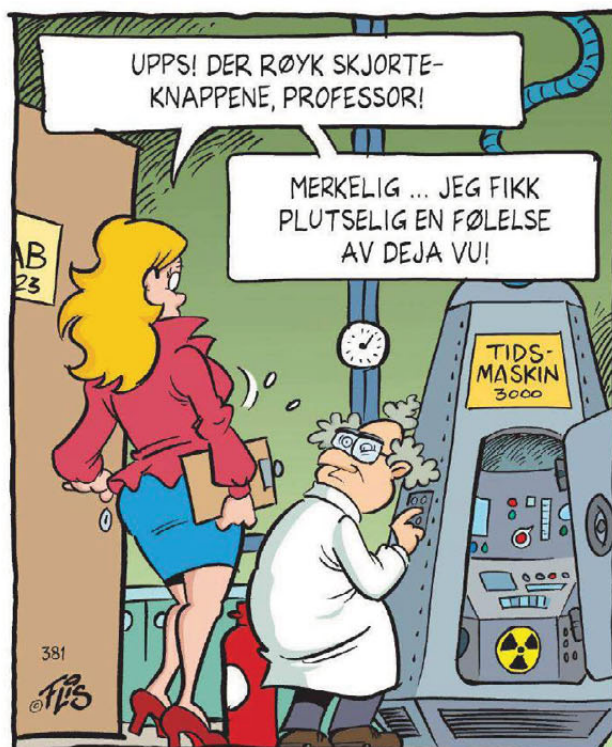
Lille Ada: – Mamma, jeg klarer ikke å åpne steikeovnen!

Mamma: – Det er fordi den er utstyrt med barnesikring.

Lille Ada: – Men hvordan i alle dager kan den vite at det er jeg som prøver å åpne?!

FLISESPIKKER!

© Øyvind Sagåsen

Sluttkjørt

Forholdet var egentlig bare en rykende brannomt, og nå satt paret hos en ekteskapsrådgiver, som skulle prøve å redde stumpene.

– Vi må vel inn på dette med intimitet, sa rådgiveren, – så altså: Når hadde dere samleie sist?

– Tja, sa kona og så på mannen, – jeg vet ikke med deg, men for min del var det i går kveld ...

Ironisk sjef

– Jeg tror egentlig ikke at sjefen liker meg.

– Hva har satt deg på den tanken?

– Vel, i går morges sendte han meg en sms der det stod: «Kan du ikke sende meg en morsom vits for å piffe opp dagen min litt?»

Jeg svarte: «Kan ikke drive med sånt nå, jeg jobber.»

Og da svarte han: «Kjempe-morsomt! Send flere!»

Italiensk paradoks

Kona kom inn i stua, der mannen satt og så på landskampen mellom Norge og Italia.

– Jeg synes det er rart at italienske fotballspillere har så mange tatoveringer, bemerket hun.

– Hvorfor er det rart? spurte mannen.

– Det er rart, sa kona, – med tanke på hvor utrolig lav smerteterskel de har!

Et eksotisk problem

Den unge kvinnen hadde oppsøkt gynekologen fordi hun ikke visste sin arme råd.

– Jeg har et veldig pussig problem, begynte hun, – og det er virkelig helt sprøtt, men jeg finner stadig frimerker fra Costa Rica nedentil!

Gynekologen sa ikke noe, men begynte i stedet å undersøke kvinnen.

– Det har seg nok sånn, sa han et stykke ut i undersøkelsen, – at det ikke er frimerker, men klistremerker fra bananer ...

Gamlemåten

– Er du på noen sånne dating-apper som Tinder?

– Niks, jeg foretrekker å skaffe meg partnere på gamlemåten, ved hjelp av alkohol og dårlig dømmekraft!

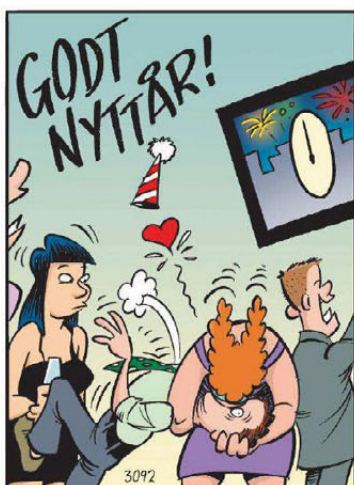
RuteTid

TUNG

av Børge Lund © B. Lund/distr./strandcomics.no

Aldri på en onsdag

To godt påseilte karer satt og balanserte ved siden av hverandre på hver sin barkrakk.

- Jeg må bare spørre deg om noe, sa den ene, – og det er hvor ofte du drikker?
- Det er lett å svare på, sa den andre, – for jeg drikker hver dag bortsett fra på onsdager.
- Hvorfor ikke på onsdager?
- Hallo! Det skulle tatt seg ut å sitte og drikke midt i uka!

En bydende stemme

En mann satt i skriftestolen og klaget sin nød.

- Fader, sa han, – hele dagen hører jeg en stemme som befaler meg hva jeg skal gjøre. Er jeg besatt av Djevlen?
- Nei, min sønn, sa presten mildt, – du er bare gift ...

Uforglemmelig

Presten kom på besøk til sykehjemmet for å gi de gamle litt åndelig påfyll.

- Du kan godt gå inn til Ågot på rom 302, sa en sykepleier, – men vi lurer på om hun er dement. Hun går rundt med underbuksa til sin avdøde mann i håndveska.
- Presten syntes dette hørtes spesielt ut, men nettopp av den grunn gikk han inn på rommet.
- Jeg hører du går rundt med underbuksa til din avdøde mann i veska, Ågot, begynte han, – du synes ikke heller du burde gått rundt med Bibelen?
- Nei, knirket Ågot, – alt i Bibelen glemmer jeg så snart jeg har lest det, men det som har stått i denne underbuksa, det glemmer jeg aldri!

Første gang

- Var du nervøs første gang du hadde sex?
- Ja, men heldigvis var jeg helt alene.

**PRØVE-
KJØRT**

Hyundai Ioniq 9

Budsjett-luksus for storfamilien

Over fem meter SUV med syv seter, solid rekkevidde og firehjulstrekk under 800 000 kroner: Det er mye å like ved Hyundai Ioniq 9.

I NORGE: Vi har prøvekjørt digre Hyundai Ioniq 9, som imponerer med plass og utstyr. Bildet er fra toppen av Tronfjell i Alvdal.

Den er hele 506 centimeter lang, har enormt med plass, både for passasjerer og bagasje, firehjulsdraft, hengervekt på 2,5 tonn og masse luksusutstyr. Med nye Hyundai Ioniq 9 er US-drømmen innen rekkevidde for flere. For bilen sender tankene til amerikanske forstads-SUV-er, og er faktisk litt større enn Hyundai Palisade.

Hyundai Norge begynner straks utleveringene av digre Ioniq 9, som er 40 centimeter lengre enn populære Ioniq 5. Den er bygget på samme plattform som konsernslektning Kia EV9, men kommer med et større batteri. 110,3 kWt nettoeffekt mot Kia-ens 99,8. Med firehjulsdraft har Ioniq 9 606 kilometer rekkevidde (WLTP), som er rundt 100 kilometer mer enn EV9 AWD.

Ioniq 9 kan også fås med kun bakhjulsdraft (fra 699 900 kroner) og 620 kilometer rekkevidde, men vi skal fokusere bilen med firehjulsdraft, som vi nylig har prøvekjørt i Norge. Med AWD koster den fra 749 900 kroner, mens dyreste versjon koster 894 700 kroner. Billigste Ioniq 9 med firehjulsdraft er dermed rimeligere enn Kia EV9s innstegsversjon med AWD.

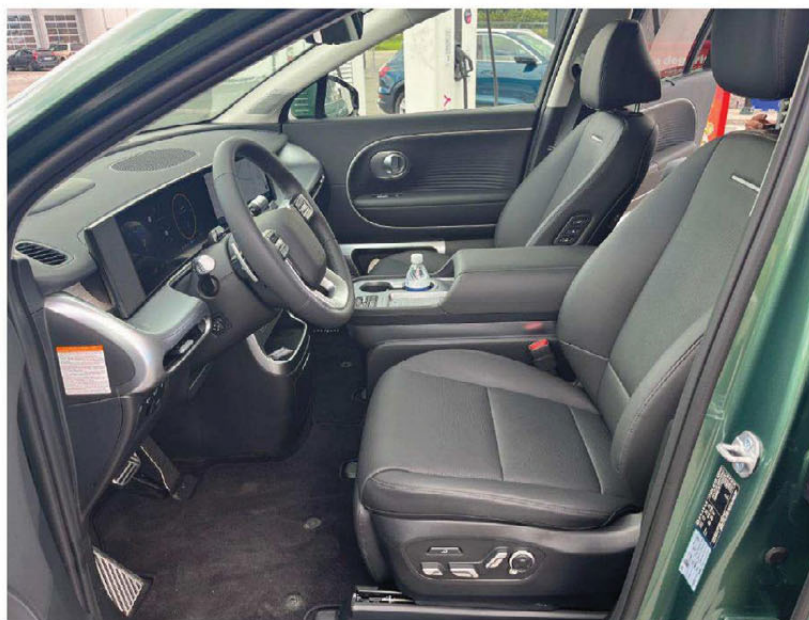
Vi kjørte Long Range-versjonen med 313 hestekrefter og et dreiemoment på 605 Nm. Den bruker 6,7 sekunder fra null til hundre og med mellom utstyrsnivå, Premium, koster den fra 799 900 kroner.

Lokomotiv på veien

Ioniq 9 er ikke bare diger, den er også tung, over 2,7 tonn, men et understell med aktive dempere og fint kalibrert styring gjør at den opptrer presist og bastant på veien.

Dempernes karakter justeres etter underlag og kjørestil og hydrauliske endestoppere skal forhindre slag. Dempene bak er i tillegg selvnivellerende for å redusere krenkning, og bilen oppleves kontrollert i svingene selv om farten er høy. Du kan ikke selv justere karakteren på understellet, kun gassrepsen og styremotstanden.

På gjennomsnittlig norsk veistandard er Ioniq 9 en svært komfortabel bil. Det er kun når

BUET FORM: Et 30 centimeter bredt instrumentpanel smelter sammen med en like stor infotainmentskjerm. Fin miks av knapper og skjermer. Skinninteriør med Premium utstyrsnivå. Nappaskinn er også mulig.

TOPP SETEKOMFORT: Forseter med plenty av justeringsmuligheter, som også omfatter sidevangene.

asfalten blir dårlig at man kan kjenne på savnet av luftfjæring i en slik bil. Den er utstyrt med aktiv støykansellering, men selv ikke den kan hindre noe hjulstøy når asfalten er grov.

Forbruket på versjonen vi kjørte er oppgitt til 2,04 kWt per mil, mens vi endte på 2,48 kWt per mil etter å ha kjørt 382,4 kilometer, som også inkluderte en tur opp til toppen av 1666 meter høye Tronfjell i Alvdal.

Ioniq 9 har 800-voltssystem, men Hyundai har ikke oppgitt

maks hurtigladekapasitet på Ioniq 9, men sier at den kan lade 10 til 80 prosent på 24 minutter. Trolig dreier det seg om rundt 240 kW, som Kia EV9.

Superrask USB-porter

Sittekomforten i forsetene er prima og justeringsmulighetene mange, noe som inkluderer sidevangene. Også rattet justeres elektrisk. Foran rattet ligger en 30 centimeter bredt instrumentpanel, Den henger sammen med en like stor infotainmentskjerm,

og sammen utgjør de en buet enhet. Head up-display er standard på Premium utstyrsnivå.

Skjermenes grafikk og brukergrensesnitt er kjent fra Ioniq 5 og 6 samt Kona. Det finnes skjermer som er både raskere og har bedre oppløsning, men den er enkel å bruke og krever ikke bruksanvisning.

I tillegg til berøringsskjermen finnes et godt utvalg konvensjonelle knapper samt et touchpanel for klimakontroll. Pluss for store brytere i stedet for sveipe-funk-

DIMENSJONER: Ioniq 9 fås med opptil 21-tommers felger. Bakparten minner om akterenden på en båt, ifølge Hyundai.

sjon for temperaturkontroll samt at rattknappene er svært brukervennlige.

Senterkonsollen har nesten 20 liter lagringsplass og kan åpnes både fra forsetene og baksetene. Rundt om i kupeen finnes seks superraske USB-C-porter på 100 watt, som kan lade både mobiltelefon og PC.

LADEPAUSE: Relaxation-seter på første og andre rad. Sikkert bekvemt når det er tid for en ladepause, men den lader såpass fort at det blir ikke lange luren.

Komfort på alle rader

Bilen vi kjørte hadde utstyrsnivå Premium som omfatter masse utstyr. Blant annet Relaxation-seter foran som kan justeres ned til liggende stilling og som har fotskammel. Førersetet har massasjefunksjon og begge forsetene har varme, ventilasjon og perforert setetrekk i ekte skinn.

Også setene på andre seterad har tretrinns varme eller ventilasjon, og passasjerene har egen klimakontroll og tilgang på USB-C-porter i ryggen på forsetene. Sittekomforten er i absolutt toppklasse, blant annet grunnet en takhøyde på andre og tredje seterad på henholdsvis 104 og 100 centimeter.

MASSE Plass:

Trenger man ikke bruke tredje seterad, er det oseaner av plass på andre seterad, som har egen klimaregulering.

TREDJE SETERAD: Setene på andre rad står på skinner og kan skyves i lengderetning. Det åpner for at også bakerste rad kan fungere som sitteplass for voksne.

SEKS SETER:

Ioniq 9 kommer standard med syv seter, men kan også fås med seks seter med øverste utstyrsnivå, Calligraphy.

VAREBIL: 313 centimeter akselavstand gir enormt med innvendig plass. Hyundai Norge ønsker å kunne tilby den som varebil.

BAGASJEPLASS: 338 liter bagasjeplass bak tredje seterad. Andre og tredje seterad kan felles flat ned, noe som gir enormt med bagasjeplass.

Vinkelen på bakseteryggen kan justeres, og siden setene også kan skyves i lengderetning rundt 20 centimeter, er det mulig for voksne personer å bruke tredje seterad uten pinsler. En akselavstand på 313 centimeter, lengre enn Volvo EX90, gjør det mulig. Også seteryggen på bakerste rad kan justeres, sågar elektrisk.

Masse plass og hengerfeste

Bagasjeplassen med alle setene i oppreist posisjon er 338 liter. Setene på andre og tredje seterad kan legges flatt ned, og gjør du det, åpenbarer det seg et lasterom på 2419 liter. Med kun de bakerste setene lagt ned, er bagasjeplassen på rause 908 liter. Den enorme plassen gjør at Hyundai

Norge jobber med å kunne tilby bilen også som varebil.

AWD-versjonen har også en frunk på 52 liter, som passer for ladekabler og spylevæske. I tillegg kan den trekke henger på 2500 kilo. Hengerfeste koster 23 294 kroner, formidable 45 448 kroner dersom du vil ha en elektrisk innfellbar variant. Det er dyrere enn på Bentley.

Performance-utgave

Den bakhjulsdrevne versjonen har totalt 218 hestekrefter, og i tillegg til 4WD-versjonen vil kjørtre, kan Ioniq 9 kan også fås i en Performance-versjon med 435 hestekrefter og 700 Nm dreiemoment. Da skal den greie 0 til 100 km/t på 5,2 sekunder.

PRISER: Prisene starter på 699 900 kroner med bakhjulstrekk. Skal du ha firehjulsdrift, må du plusse på 50 000 kroner.

DOMMEN:

Hyundai Ioniq 9 er et funn for de som trenger mye plass. De som har savnet ytterligere et elektrisk alternativ til plug in-hybriden Ford Explorer, men som er vesentlig rimeligere enn Volvo EX90. Ioniq 9 har pondus på veien og kommer med masse utstyr og komfort. Vi liker den konservative stilen med knapper samtidig som bilen er full av moderne og brukervennlige løsninger

Performance-graden fordrer øverste utstyrsnivå, Calligraphy, som ut over Premium omfatter utstyr som seter i nappaskinn, semsket taktrek og Vision Roof-glasstak med elektrisk styrt solskjerm, åpning og lukking.

Med Calligraphy kan du få Ioniq 9 med seks seter, enten

TEKNISKE DATA

Hyundai Ioniq 9 Long Range AWD Premium	
Motor:	2xEL
Effekt, kW/hk:	230/313
Dreiemoment, Nm:	605
Egenvekt, kg:	2728
Lengde/bredde/høyde, cm:	506/198/179
Akselavstand, cm:	313
Bakkeklaring, cm:	17,4
Bagasjerom, liter:	338/908/2419
Tilhengervekt, kg:	2500
Taklast, kg:	100
Standard dekkdimensjon:	275/50R20
Batterikapasitet, kWh, netto:	110,3
Maks, hurtiglading (DC), kW:	250
DC-lading, 10–80 %, min:	24
Maks rekkevidde, WLTP km:	606
Forbruk, WLTP, kWh/mil:	2,06
0–100 km/t, fabrikk, sek:	6,7
Toppfart, km/t:	200
Pris fra, kr:	799 900

med Relaxation-seter også på andre rad eller svingbare seter. Som seksseter fås bilen med skyvbar senterkonsoll som kan flyttes opptil 19 centimeter slik at passasjerene på andre rad enkelt kan få tilgang. □

Ved Mats Schjølberg, Ushagen

FUN FACT: JEG HAR
AKKURAT VÆRT PÅ DASS
UTEN Å VASKE HENDENE!

NYTT FRA NETT

➤ JEG HAR DET SAMME,
MED T-SKJORTER OG
BUKSER. MED UNDERBUKSER
OG SOKKER TRENGER JEG
INGEN VARIASJON.

MENSHUMOR/INSTAGRAM

Inngrodd

Bengt-Are har bodd 2000 dager utendørs.
Nå tar han – i samråd med familien – 2000 til.
Minst.

Bli abonnent på Her og Nå!

**Få 15 utgaver til kun 299,-*
+ Falla-vasen fra Wik & Walsøe**

*(+ kr. 49,- i porto for utsendelse av gaven)

Bestill tilbudet nå!
Ved å sende SMS kode
HER41 til **2205**, eller skann
QR-koden med din mobil-
telefon og bestill på nett.

Kos deg
hver uke med
nytt blad fylt med
varme kjendis-
møter, kryss og
quiz!

Få oversikt
over alt som
skjer med 64
siders TV-guide
hver uke!

**Gjør som mer enn 130 000
nordmenn – les Her og Nå!**

Hver uke gir vi deg koselige reportasjer
og eksklusive bilder av kjente og konge-
lige. Du får også Norges beste TV-guide
med tittetips og hele ukens program-
oversikt. Abbonenter får også en rekke
eksklusive utgaver som ikke fås kjøpt i
løssalg.

Som abonnent får du Her og Nå til under
halve prisen av butikkpris, og i tillegg
får du bladet levert hjem uten ekstra
kostnad!

**Lækker
vase til
deg!**

**PRØVE-
KJØRT**

Ford Ranger PHEV

Nå tar denne Rangeren føringen

Ford Norge kan bli pålagt begrensninger i salget av den populære pick-upen Ranger med diesel. Da er det fint med et utmerket ladbart alternativ.

PÅ ISLAND: På mange områder er den ladbare versjonen av Ranger like god eller bedre enn dieselsversjonen.

Tekst og foto: **Martin Jansen**

Ved første øyekast er det noe fredelig over landskapet der det lave skydekket støter mykt mot grønne åssider. Luften kjennes usedvanlig frisk og ren, noe som tiltrekker seg turister på ferieflukt fra tettpakede og forurensede storbyer.

Brått revnes den klare luften av svovelstank. Dampen skyter opp av bakken. For freden på overflaten er tilsynelatende. Under bakken syder og bobler det. Noe innbyggerne i den vesle bygda Grindavik på Reykjaneshalvøya fikk merke like før jul 2023. Da ble byen evakuert på grunn av fare for vulkanutbrudd. Og utbrudd og jordskjelv ble det, noe

MYE UTSTYR: Stormtrak er toppversjonen og kommer med mye utstyr, blant annet justerbar sportsbøyle og elektronisk støtte for rygging med henger, Pro Trailer Backup Assist.

som skjer med jevne mellomrom på Island. Askefast ble et begrep da Eyjafjallajökull hadde utbrudd i april 2010.

Gjennom dette landskapet kjører vi pick-upen Ford Ranger. Med firehjulsdrift, mulighet for lavserie, differensiallås på bakakselen, nesten 23 centimeter bakkeklaring, 80 centimeter vadedybde og syv kjøremoduser, inkludert terrengprogrammer, er den som skapt for offroad-kjøring, en syssel som er svært populær på sagaøya.

Versjonen vi kjører kan sågar gjøre det helt elektrisk, i rundt 43 kilometer. For nå kommer Ranger som ladbar hybrid med en 2,3-liters Ecoboost bensinmotor i kombinasjon med en elmotor på 75 kWt

Sterkeste Ranger

Dersom man umiddelbart tenker at dette ikke er noe reelt alternativ til de utmerkede dieselmotorene, så sier ytelsestallene noe annet. 281 hestekrefter er vesentlig mer enn de 205 hestene du får med standard toliters diesel. Dreiemomentet på 697 Nm er mer enn Ranger med treliters V6-diesel, som leverer 240 hester og 600 nm

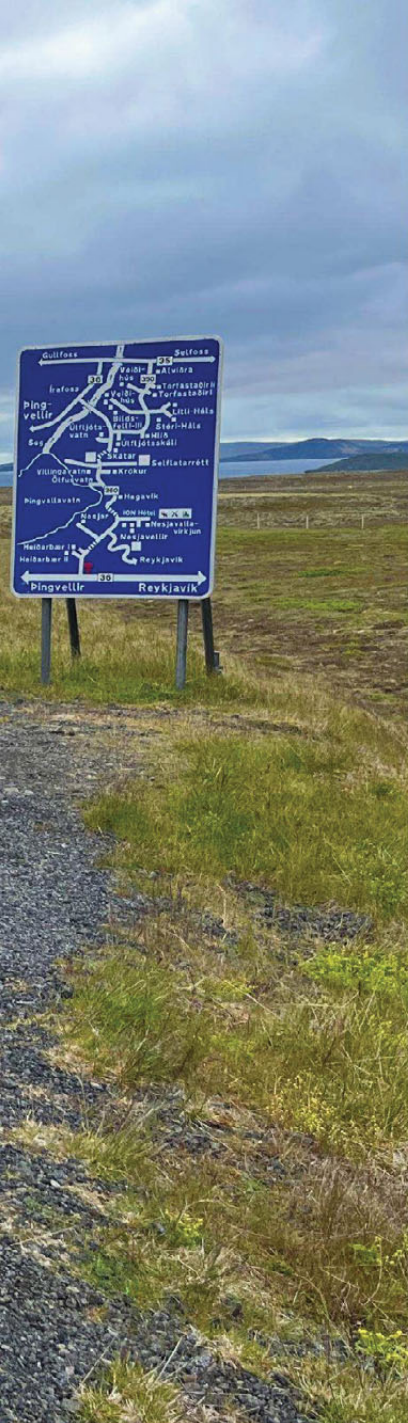
Elektrifiseringen har ikke gått

på bekostning av nytten. Som de andre versjonene kan den ladbare utgaven trekke henger på 3,5 tonn. Nyttelasten er på 865 kilo, cirka 100 kilo lavere enn med dieselmotor.

Det er naturlig å tenke at forbruket vil bli høyt på langkjøring sammenlignet med dieselsversjonene når batteriet er tømt. Men batteriet tømmes aldri helt, noe som medfører at maks dreiemoment alltid er tilgjengelig samt at forbruket ikke skyter i været når det primært er Ecoboostmotoren som trekker, ifølge Ford.

1000 kroner dyrere

Også pris i kombinasjon med ytelser og utstyr taler i plug-in-hybridens favør. Godt utstyrte

TEKNISKE DATA

Ford Ranger PHEV Stormtrak

Motor:	2,3 Ecoboost
Elmotor, kW:	75
Gir:	10-trinns automat
Effekt, hk/kW:	281/207
Dreiemoment, Nm ved o/min:	697 ved 2500
Batteri, kWt, netto:	11,8
Rekkevidde, el (WLTP):	45
Egenvekt, kg:	2560
Nyttelast:	865
Tilhengervekt, kg:	3500
Taklast, kg:	80
Lasteplan, lengde, cm:	164
Lasteplan, bredde mellom hjulhusene, cm:	122
Lengde/bredde/høyde, cm:	535/192/187
Akselavstand, cm:	327
Bakkeklaring, cm:	22,6
Vadedybde, cm:	80
Drivstofftank, l:	70
Standard dekkdimensjon:	255/65 18
Forbruk, WLTP l/mil:	0,32
CO ₂ -utslipp, g/km:	72
0-100 km/t, fabrikk, sek:	9,2
Toppfart, km/t:	180
Pris fra kr:	747 000

Priseksempler:

XLT PHEV, pris fra kr:	747 000
Wildtrak PHEV, pris fra kr:	824 000
Stormtrak PHEV, pris fra kr:	892 300
Wildtrak, 2,0L 205 hk:	823 000

Wildtrak er den mest populære utstyrsversjonen av Ranger.

Med toliters diesel koster den fra 823 000 kroner. Den ladbare versjonen er bare 1000 kroner dyrere – 74 000 kroner rimeligere enn med treliters V6-diesel.

Dersom du stusser over at prisene har gått opp siden introduksjonen tidligere i år, så skyldes det at EU har strammet til

PYLSUR: Etter en pylsa med öllu, en wiener med alt, fra den utmerkede pølsekioksen Bæjarins Beztu Pylsur i Reykjavik sentrum bærer det av sted.

UTEN VINDSKJERMING: Slik er store deler av Island: Mose og lav på vulkansk grunn.

GRINDAVIK: Like før jul 2023 måtte Grindavik evakuere. Lavaen nådde helt frem til de ytterste husene.

Grindavik

Innbyggere i Grindavik har opplevd å bli evakuert flere ganger. Men før jul 2023 ble det alvor. Lavaen stanset like utenfor bebyggelsen, men 53 eiendommer fikk status som tapt. Myndighetene kjøpte eiendommene, så mange av rundt 4000 innbyggere har flyttet fra Grindavik for godt. I år kunne de som ønsket det vende tilbake, men Grindavik virker tømt for folk. Senest i juli i år ble innbyggerne evakuert på nytt.

avgiftsskruen for CO₂-utslipp ytterligere. Det medfører at PHEV-versjonene er blitt 30 000 kroner dyrere.

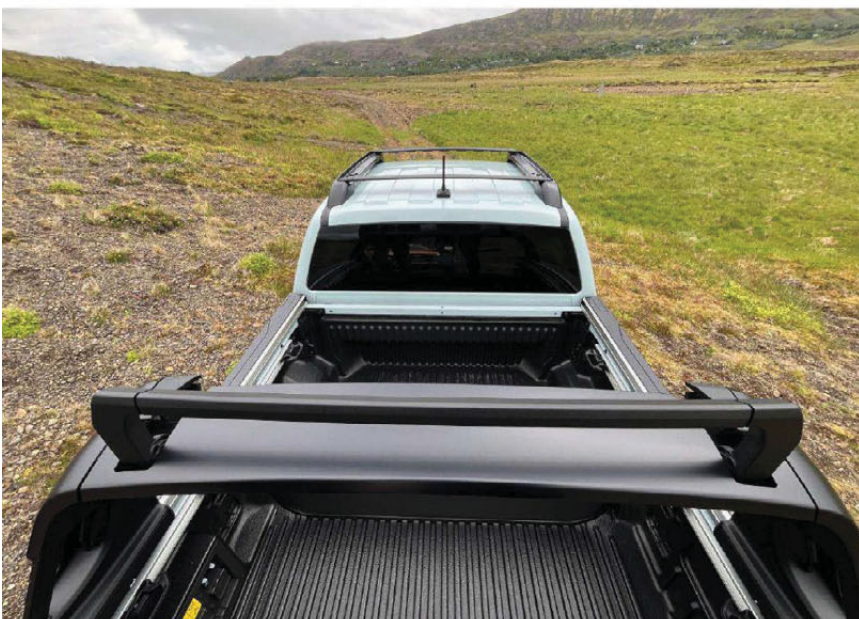
Mulige dieselsbegrensninger

Og den samme unionens utslippskrav kan medføre begrensninger i dieselsalget av Ranger i Norge. Det skyldes det såkalte CAFE-reglementet – Corporate Average Fuel Emissions. Det vanker bøter

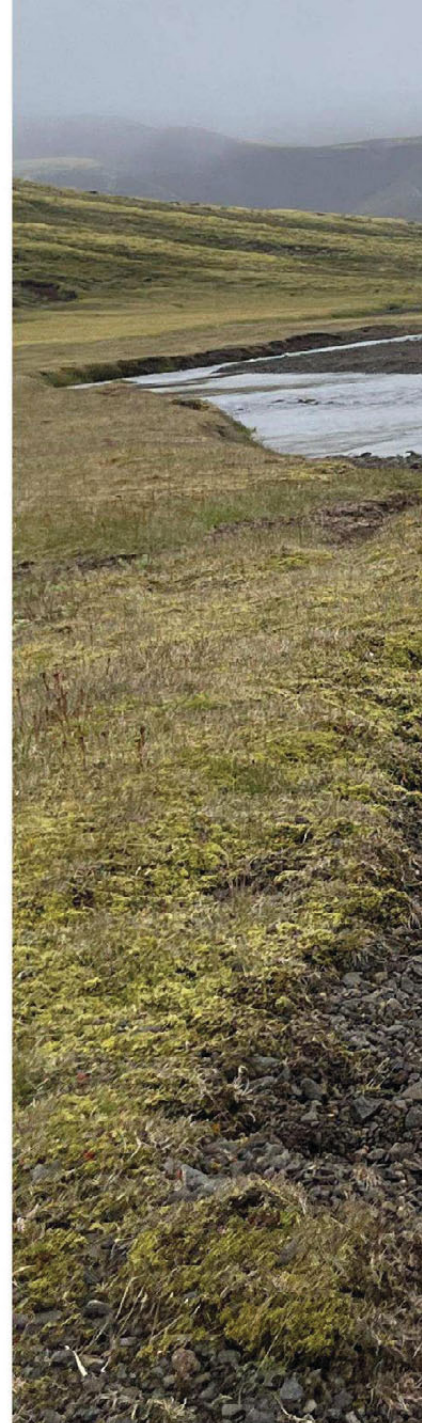
av astronomisk karakter dersom bilprodusentene overskrider det totale utslippsmålet som er fastsatt av EU. Få land har kommet så langt med å elektrifisere bilparken som Norge, og dersom andre land ikke greier å bidra med sin elektrifiserte skjerv, så kan det gå på bekostning av muligheten til å selge diesel i Norge. Slik Toyota Norge har opplevd. De fikk ifølge Bilnytt.no mye lavere CO₂-mål ▶

IDYLL: Grønt og fredelig, men under bakken syder og koker det. Island ligger på Den midtatlantiske ryggen, der den nordamerikanske og eurasiske tektoniske platene møtes.

SMART BØYLE: Den justerbare sportsbøylen kan skyves helt bakerst på planet og takskinnene er utstyrt med spiler som kan vippes ut slik at du får et takstativ. Med stropper kan du dermed feste lange gjenstander, som planker og surfebrett.

Powerbank

Stormtrak kommer standard med 2,3 kW Pro Power. Fra kontakter på lasteplanet kan du dermed lade opp batterier og forsyne mindre elektriske verktøy med strøm. For 8000 kroner ekstra øker kapasiteten til 6,9 kW, som gjør det mulig å forsyne tyngre utstyr med strøm, som kapp- og gjærsag, klimaanlegg og stormkjøkken. Eller til å lade elsykkel.

STRØMLEVERANDØR: Den ladbare versjonen har en funksjon de andre Ranger-utgavene ikke kan tilby: PHEV-utgaven kan ikke bare ta imot strøm, den kan også levere.

enn mange andre markeder for at Toyota Europa skal nå sitt utslippsmål og unngå skyhøye bøter.

– Det handler om å få kabalen for Europa til å gå opp. Ladbare Ranger er viktig for oss, for vi kan ikke utelukke dieselbegrensninger, sier Espen Markussen, salgs-sjef for nyttekjøretøy i Ford Motor Norge.

– Du kan få kjøpt diesel i dag. I morgen? Kanskje ikke, sier han.

Uten diesellengsel

Ikke et vondt ord om Ranger diesel, men da vi svinger av fra det lille tettstedet Hveragerði og begir oss offroad mot Hellisheiði – Islands største geotermiske kraftverk, er ikke dieselmotoren

OFFROAD LIGHT: Ranger PHEV har like god vadedybde som dieselen, 80 centimeter.

noe savn. Riktignok er offroad-kjøringen av mild karakter og setter ikke vadedybden på 80 centimeter på prøve eller påkaller noe behov for lavserie og låst bakdiff.

Heller ikke da vi kjører på asfalterte Hvalfjardurvegur mot Hvalfjardur er dieselen noe savn. Ranger er en svært velkjørende pickup, som tross bladfjærer bak ter seg mer som en litt rustikk SUV av nyere dato enn et nyttekjøretøy. Noe fredeligere gange taler imidlertid til plug in-hybridens fordel. En helt ny funksjon som er standard i ladehybriden er aktiv støydemping. Ved hjelp av tre mikrofoner inne i kupeen

overvåkes støy fra motoren hele tiden. Når denne er over et bestemt nivå, spilles det av «anti-støy» i kupeen. Dette motvirker motorlyden og resulterer i mindre støy i kupeen.

Mye standardutstyr

Vi kjørte toppversjonen Stormtrak som kommer i eksklusiv Chill Grey eksteriørfarge og egne stylingdetaljer. Den kommer standard med blant annet 18-tommers Katana aluminiumsfelger, førerassistansepakke, 360-graders kamera, Bang & Olufsen-anlegg med 10 høyttalere og Matrix LED hovedlys.

Stormtrak koster fra 892 300 kroner. Det er en anelig sum penger, men omfatter også en

elektronisk hengerassistent som gjør det lekende lett å rygge med henger. Den kommer også med justerbar sportsbøyle og takstativ som gjør det enklere å frakte lange ting som planker, lister eller surfebrett.

Vi Menn Bil mener:

Ford Ranger er en praktisk og svært velkjørende pickup uansett motor. Den trekker tungt, har god nyttelast, og kan i tillegg fås med det meste av moderne og nyttig utstyr. Plug in-hybriden har minst like gode kjøreegenskaper som dieselen og oppleves i tillegg noen hakk mer raffinert. Et ubesvart spørsmål er forbruket på langkjøring, noe vi skal få testet i Norge. □

REISEN ER MÅLET: Med utsikt som dette fra vinduet, blir togferie noe langt mer enn bare transport. Bildet er fra innsjøen Hallstatt i Østerrike.

Tilbake på sporet

Etter år med flykaos, streiker og stadig høyere billettpriser, vender europeerne nå tilbake til jernbanen.

NYE TALL VISER at toget er i ferd med å gjøre et historisk comeback som foretrukket reisemetode. I Storbritannia ble det gjennomført hele 1,73 milliarder reiser på skinnegang i løpet av det siste året, en økning på syv prosent fra året før.

Også Eurostar opplever vekst. I 2024 fraktet de 19,5 millioner passasjerer mellom London, Paris,

Brussel og Amsterdam, fem prosent flere enn året før. Selskapet har bestilt femti nye tog, og planlegger direkteruter til blant annet Frankfurt og Genève i løpet av de kommende årene.

Nye nattog-forbindelser mellom storbyene skytter fart, det lanseres ruter som gjør det mulig å reise sømløst fra Skandinavia til Sør-Europa, og mange peker blant annet på at komforten gjør togreiser mer konkurransedyktig enn noensinne.

For det er ikke bare tallene som peker oppover, men også holdningene. En fersk undersøkelse utført av Hitachi Rail viser at fire av ti europeere planlegger å reise mer med tog de neste fem årene. I byområdene svarer nesten halvparten det samme. Bare to prosent sier de kommer til å fly mer.

EU har satt seg mål om å doble antall høyhastighetstogreiser innen 2030 og investerer nå enorme summer i et utvidet nettverk av linjer, som skal binde kontinentet tettere sammen.

GÅR ALLTID ET TOG: Stadig flere velger tog.

198 000

Ant. km med jernbanelinjer i Europa

Togfavoritter

London–Paris: En av de mest brukte rutene på kontinentet.

Berlin–Praha: Toget følger Elben gjennom daler, vinmarker og småbyer før det ruller inn i Praha.

Paris–Barcelona: Et høyhastighetstog som tar deg fra Eiffeltårnet til Sagrada Família på seks timer.

Zürich–Milano: Reisen gjennom verdens lengste jernbanetunnel er en attraksjon i seg selv.

Stockholm–Narvik: Toget passerer innsjøer, skoger og fjell før det ender i Narvik – med utsikt over fjorder og, om sommeren, midnattssol.

NTB

Tilbake på kartet

Kombinasjonen av kultur og natur lokker mange til Sri Lanka. Etter lang tid med politisk uro og pandemi, har turismen tatt seg opp, og stadig flere oppdager den kontrastfylte øya. Her finner du frodige teplantasjer og tåkekledd høyder, gamle kongebyer, buddhistiske templer og strender som regnes blant de vakreste i Asia.

I ruinbyen Anuradhapura (bildet) kan man vandre blant eldgamle steintempler og hellige trær, mens Kandy lokker med kolonitidens arkitektur. I nasjonalparkene Yala og Udawalawe kan man møte på både elefanter, krokodiller og leoparder.

Unawatuna og Mirissa i sør er blitt hotspots for backpackere og surfere, mens østlige Arugam Bay trekkes frem som en av verdens beste surfestrender.

M.L. NUWAN/NTB

NTB

Ny helgefavoritt

Den polske havnebyen Gdansk har de siste årene fått et kraftig oppsving som reisemål for nordmenn. Direktefly fra flere norske byer gjør turen kort og enkel, og prisnivået er fortsatt lavt, sammenlignet med andre europeiske storbyer. Gdansk byr på en kombinasjon av historie, kultur og moderne storbystemning, noe som har gjort at det stadig vekk blir omtalt som «det nye Praha».

Gamlebyen, som ble gjenreist etter krigen, er sentral. Her vandrer man mellom fargerike fasader, brosteinsgater og gotiske kirker. Langs elvebredden ligger kafeer og ølhaller tett i tett. Gdansk har et uteliv med trendy barer og restauranter, en levende kunstscene og moderne shoppingssentre.

Vakre Helgeland

Mellom Brønnøysund og Bodø strekker en av Norges vakreste kystlinjer seg, med fjell som stiger rett opp fra havet og tusenvis av øyer som venter på å bli utforsket. Her kan man padle mellom holmer og skjær, sykle fra fiskevær til fiskevær eller hoppe på småferger som binder kystsamfunnet sammen.

Nord for Vega reiser De syv søstre (bildet) seg som en mektig vegg over Sandnessjøen, mens Dønna byr på gamle handelssteder og utsikt mot storhavet. Lenger ute i havgapet ligger Træna, kjent for sin festival der musikken fyller grotter og blandes med lukten av hav.

Helgeland var lenge et reisemål for spesielt interesserte, men Hurtigruten har satt området på kartet og turistveiene gjør det enklere å komme seg dit.

FOTO: SHUTTERSTOCK/NTB

REISE

Moskusens rike

Dovrefjell er selve nasjonalfjellet. «Til Dovre faller» er uttrykket som bærer i seg det ekte, evige og solide. Her har villreinen beitet i 10 000 år, og villreinstammen er én av grunnene til at nasjonalparken ble opprettet.

Tekst: **Randulf Valle**

Dovrefjell – bare navnet representerer for de fleste av oss noe vilt, evig og urokkelig. Heldigvis er området minst like interessant som ryktet tilsier. Fjellene, moskusen og reinen er kanskje de mest typiske ikonene på hva området tilbyr, men den som senker blikket, vil også finne en svært interessant fjellflora, hvor enkeltarter sannsynligvis overlevde siste istid på fjelltopper som stakk opp av ismassene.

Moskusen fantes også på Dovrefjell før istiden, men den fulgte iskanten etter som den ble presset sørover, og arten kom aldri tilbake til Norges fjellvidder på egen hånd. Det var først da moskus ble hentet fra Grønland at dette majestetiske dyret igjen kunne observeres foran Snøhettas karakteristiske profil. Det ble gjennomført utsetninger i Dovrefjell mellom 1932 og 1953.

Det er rundt 200 moskus i Dovrefjell, ifølge Dovre & Lesja Aktiv som arrangerer moskussafari. Turene varer som regel fem til seks timer, og arrangører opplyser at de holder 200 meter avstand for ikke å forstyrre det mektige dyret. Moskusen er i utgangspunktet fredelig, men kan angripe om den føler seg truet. Vær spesielt forsiktig om du har med hund. Om våren og tidlig på sommeren kan du treffe moskus helt nede ved E6. Gjerne i området rundt Kongsvold Fjellstue.

Delt av infrastruktur

Villreinen er en annen karakterart for Dovrefjell, og området har en av Norges aller reneste villreinstammer, med svært liten innblanding av tamrein. Reinsflokkene setter også ekstra krav til forvaltning og bruk av Dovrefjell. Fra gammelt av dro flokkene på lange trekk, mellom kysten og fjellviddene helt øst mot Lillehammer. ▶

LENE PEDERSEN

DOVREKONGEN: Dovrefjell et av våre mest majestetiske fjellområder, og muligheten for å se moskus er absolutt til stede, bare ikke gå for nærme.

Nå har menneskelige inngrep som kraftutbygginger, veier og jernbaner gjort at dyrene holder seg innenfor mindre områder. Der kan ekstra forstyrrelser være kritisk. Det oppfordres derfor til i størst mulig grad å bruke merkede stier og stoppe når man ser reinsflokker, slik at dyrene kan trekke unna.

Til fots fra vest til øst

Det er mange muligheter for flotte turer i Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark. Vi har valgt to

turforslag: Den første turen tar deg med gjennom hele fjellområdet. Start på Sunndalsøra og ta drosje opp Litldalen til demningen på Holbuvatnet. Her følger du sti ca. 15 kilometer østover til Raubergshytta.

Neste dagsetappe går til Grøvdalshytta og er 17 kilometer lang. Stopp gjerne der stien krysser utløpsbekken fra Geitåvatnet og prøv fiskelykken. Vannet har stor bestand med fisk som passer fint i steikepanna. Fiskekortet «Dovrefjellkortet» gir

tilgang til fiske i hele nasjonalparken. De to første dagene går stort sett i greit og ganske lettgått fjellterreng.

Tredje dagsetappe er turens lengste. Den starter med en tur opp Grøvdalen i spektakulære omgivelser. Etter hvert forsvinner bjørkeskogen, og du kommer opp i høyfjellet. Etter å ha passert flere flotte vann og vassdrag, ender du etter 27 kilometer ved den selvbetjente Åmotdalshytta, som ligger midt i smørøyet på Dovrefjell. Hytta er åpen hele året.

Herfra har du flere muligheter. Du kan ta en rolig dag og gå de ni kilometerne til Reinheim, eller du kan gå til Snøheim via toppen av selveste Snøhetta – 2278 meter over havet.

Ble regnet som Norges høyeste

Siden Snøhetta rager høyt over det omkringliggende landskapet,

ble fjellet lenge regnet som Norges høyeste. I 1750 ble det antatt at fjellet var «en halv norsk mil høyt». Da fjellet ble besteget første gang i 1798 av Jens Esmark, som senere ble professor i geologi, ble høyden beregnet til cirka 2500 meter over havet. Snøhetta er fortsatt Norges høyeste fjell utenfor Jotunheimen. Hvor mange fjell som er høyere, avhenger litt av hvordan man regner. Vi har sett både 23 og 26.

Vi anbefaler å runde Snøhetta på sørsiden. Følg sti til Langvatnet, og videre opp i skaret mellom Larstinden og Store Langvasstinden. Her er det virkelig karrig, grovsteinete høyfjell. Så jobber du deg ned igjen og følger stien til Snøheim etter en dagsetappe på 17 kilometer.

Vintertur til Snøhetta

Vinterstid er Dovrefjell et ganske

« Snøhetta ble lenge regnet som Norges høyeste fjell.

RANDULF VALLE

MYE VÆR: Været kan skifte fort i Dovrefjell. Her letter tåka og avduker omgivelsene.

værhardt område som krever mer av dem som vil ferdes der. Samtidig kan vinterturer gi fantastiske opplevelser. Mangler du erfaring med vinterturer, kan det være lurt å drøye til utpå våren før du legger i vei. En fin tur er å bestige Snøhetta med utgangspunkt i Kongsvoll eller Grønbakken.

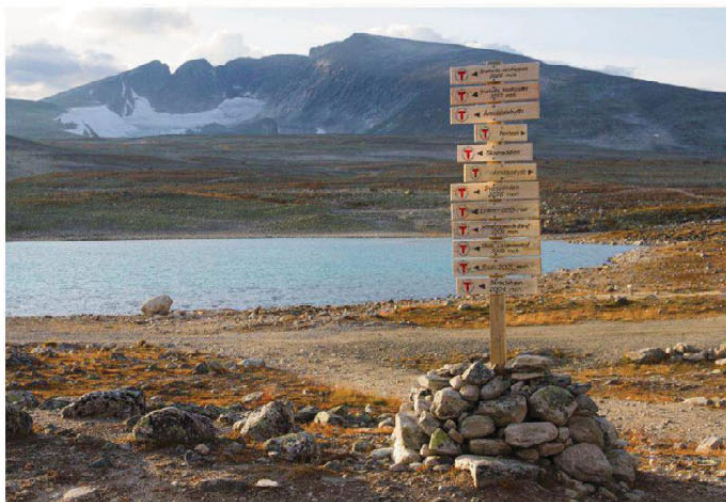
Du bør ha minst tre dager til rådighet for en slik tur. Første dag går du inn og etablerer teltleir i nærheten av Reinheim, eller tar inn på hytta. Dag to settes av til toppstur på Snøhetta. Tredje dag returnerer du til startstedet. De cirka 15 kilometerne fra E6 til Reinheim går fort og greit unna om vær og føre er bra.

Er forholdene dårlige, tar det mye lenger tid. Midtvinters kan du godt legge inn en dag eller to

RANDULF VALLE

STEINUR: I høyereliggende deler av Dovrefjell kommer man jevnlig borti tunggått steinur.

HEIDI S. JÆGTNES

SNØHETTA: Turmulighetene er mange på Dovre, blant annet til 2278 meter høye Snøhetta (i bakgrunnen).

SVEN-ERIK KNØFF

MINSTE MOTSTANDS VEI: Er du heldig, kan du se moskus fra Viewpoint Snøhetta, en utsiktspaviljong på Tverrfjellet.

ekstra på planen for å vente på været. Når det gjelder bestigningen av Snøhetta, er det greiest å følge den solide merkingen fra Reinheim mot Stortoppen.

Så lenge du holder deg til denne ruta, vil skredfaren være minimal, men kommer du bort fra merket rute, er veien kort ut i bratt og farlig terreng. Utsikten fra toppen er spektakulær på klare dager. □

RANDULF VALLE

KJEKT Å VITE

ATKOMST: Tog til Kongsvoll eller Hjerkin fra Trondheim eller Oslo www.nsb.no. Buss fra Oppdal til Sunndalsøra. Parkering for privatbil langs E6 ved Kongsvoll stasjon, Grønbakken og Hjerkin, samt flere plasser langs fjellveier inn i området.

OVERNATTING: Kongsvold Fjeldstue, Hjerkin Fjeldstue eller Snøheim. Øvrige DNT-hytter finnes på www.ut.no

NASJONALPARK: Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark ble opprettet i 1974, men ble kraftig utvidet og fikk sitt nåværende navn i 2002. Den dekker et areal på 1693 kvadratkilometer i fylkene Oppland, Sør-Trøndelag samt Møre og Romsdal. Området ble vernet for å ta vare på et intakt høyfjellsøkosystem, og villreinstammen var en viktig grunn til både opprettelsen av parken og avgrensningen av verneområdet. Vannkraftutbygginger og veier har delt reinstammen i Dovrefjell-Sunndalsfjella i to, og det er stammen i Snøhetta øst som i stor grad holder til innenfor parkens grenser. I nasjonalparken finnes dessuten arter som fjellrev, villrein og kongeørn. I tillegg har området en svært rik flora.

OVER SKYDEKKET: På 50-tallet bygde Forsvaret sambands-stasjonen på østtoppen av Snøhetta. En ny stasjon ble reist i 2009.

Storstua på Dovre

I 1952 åpnet en stor og moderne turisthytte på Dovre, men etter kun få år måtte Turistforeningen overgi den til Forsvaret.

SKYTEFELT: I 1999 vedtok Stortinget å legge ned skytefeltet på Hjerkind, som ble avvirket i 2008. Fra 2006 og frem til 2020 ble et over 165,5 kvadratkilometer stort område ryddet for eksplosiver og blindgjengere.

HANS JORAVO

ORIGINALEN: Gamle Reinheim sto ferdig i 1888 ved foten av Snøhetta. Hytta kom til etter privat initiativ, og ble bekostet og drevet i regi av Johan Jerkind, innehaver av Hjerkind Fjellstue.

TORBJØRN KJOSVOLD / FORSVARET

Tekst: **Redaksjonen**

I 1888 åpnet den første turisthytta i fjellområdet. Den ble kalt Reinheim og anlagt ved foten av Snøhetta. Hytta kom til etter privat initiativ, og ble drevet i regi av Johan Jerkind, innehaver av Hjerkind Fjellstue. Fullførelsen av Dovrebanen åpnet for mer turisme i fjellet, og Den Norske Turistforening kjøpte derfor Reinheim i 1922. Hytta ble restaurert og kom i drift i DNTs regi sommeren 1923.

Etter andre verdenskrig mente DNT at tiden var inne for å erstatte den gamle Reinheim med en større og mer moderne hytte. Den gamle tomten viste seg imidlertid uegnet for et større anlegg. I stedet fant man en mer egnet tom på sørsiden av Strindåtjønn, en snau times gange nedenfor den gamle hytta. Det ble inviterte til arkitektkonkurranse, og Turistforeningens nye flaggskip åpnet dørene i 1952 som Nye Reinheim.

Skytefelt endret alt

Den ble imidlertid ikke lenge i DNTs eie. Reinheim ble overtatt av Forsvaret i forbindelse med etableringen av Hjerkind skytefelt i 1958, og skiftet navn til Snøheim. DNT fikk erstatning og bygde en ny og selvbetjent hytte

IDA AMELIE HELGESEN

FREDET: Da Snøheim ble overtatt av Forsvaret i forbindelse med skytefeltet på Hjerkind, ble DNTs storstue på Dovre stengt for allmennheten i nesten 50 år. Hytta er nå fredet av Riksantikvaren.

i Stroplesjødalen. Den åpnet i 1961 og fikk navnet Reinheim.

Snøheim skal i liten grad ha blitt benyttet av Forsvaret til forlegning, og da skytefeltet ble lagt ned og området ryddet, ble Snøheim høsten 2007 gitt tilbake til DNT Oslo og Omegn.

I 2010 ble Snøheim innviet som en moderne turisthytte med 80 sengeplasser. Den er blitt DNTs nye storstue på Dovrefjell, og er i år åpen fra 27. juni til 1. oktober. Snøheim er stengt om vinteren. Utvidelsen av hytta var ikke uten protester. Naturvernere har ønsket hytta nedlagt av hensyn til villreinen.

Skyttelbuss

Det går buss mellom Hjerkind og Snøheim. Dette er blitt fremhevet som et tiltak for å i størst mulig grad skåne villreinen fra forstyrrelser. Høsten 2017 besluttet Stortinget at Snøheimvegen skulle bli liggende. Dermed er det fortsatt mulig å ta buss mellom Hjerkind og Snøheim. Den kjører i 2025 mellom 27. juni og 5. oktober. Den samme veistrekningen er stengt for sivil biltrafikk hvis en ikke har tillatelse fra Dovrefjell nasjonalparkstyre, ifølge DNT.

Om du i stedet ønsker å gå til E6 og jernbane, kan du gå seks kilometer til Reinheim, og derfra 16 kilometer til Grønbakken, eller en kilometer kortere til Kongsvoll stasjon. Denne dagsetappen gir også størst sannsynlighet for å treffe på moskus.

Kilde: DNT og Riksantikvaren

NY REINHEIM: I 1961 åpnet DNT en ny hytte i Stroplesjødalen og ga den navnet Reinheim.

CAMILLA HORTEN

JON PETTER EVENSEN

TILBAKE I FOLDEN: Høsten 2007 fikk DNT Oslo og Omegn tilbake Snøheim fra Forsvaret.

Jakten på Brussels beste øl

Planlegger du hvor neste guttetur skal gå? Vi har gjort jobben enklere. Brussel er byen som flommer over av øl, og Vi Menn sendte sin mann på «studietur». Mandat: Mindre av Grand-Palace, Manneken Pis og Tintin, mer av ølsmaking på planke klokka tolv om formiddagen og besøk i baren med verdensrekord i ølsorter.

**Vi gir deg saker
du ikke finner andre
steder – hver uke**

Den umulige landingen

Alle på flyet hørte det øredøvende smellet fra halepartiet. Norske Gitte (17) spurte sidemannen engstelig om han trodde det kom til å gå bra. Han svarte nei. I 40 minutter ventet passasjerene på det uunngåelige krasjet med bakken.

Bedre enn sitt rykte

På 60-tallet hevdet enkelte at bilindustrien laget farlige biler med vilje – og trakk gjerne frem Chevrolet Corvair som skrekkeeksempel. – Farlig? Pøh! Knakende god å kjøre, sier veteranbilentusiasten Pål Heckmann om sin klassiker.

FASTE SIDER

Sløseriombudsmannen
TimeOut
Blinkskudd
Yans 10 på topp
Kule sider
Ny viten
Bilmix
Grafikk
Kryssord
Sudoku
Vi Menn quiz
Reisemix

Drømmen om Grønland

Våren 2022 reiste Jens Kvernmo og Isak Dreyer til Grønland, hvor de levde med inuittene i over tre måneder. Sammen med fotograf Øyvind Nordahl Næss og NRK dokumenterte de sitt møte med urfolket, deres levesett og gamle fangstkultur.

Dette var en unik sjanse til å få et ekte innblikk i vår felles fortid som jegere og sankere, og med et folk som lever i ett med naturen.

Turen inngikk i Kvernmo sitt urfolk-prosjekt, og ble en overveldende opplevelse for alle tre.

Kulturen og levesettet som er bevart i det kalde Arktis framstår på mange måter som mystisk, men er kanskje det livet mange innerst inne lengter tilbake til uten å vite det.

Boka er spekket med spektakulære bilder og skildringer av en livsstil langt fra vår egen

Den er for alle som ferdes i naturen og villmarka, men også for dem som vil ha et avbrekk fra vår hektiske hverdag.

Jens Kvernmo
Isak Dreyer
Foto og tekst: ØYVIND
NORDAHL NÆSS

Drømmen om Grønland

ÅRETS
GAVEBOK

NRK

PEOPLE
EGMONT

Returadresse:
ART AS
Postboks 209
2021 Skedsmokorset

PRAKTISK GAVE TIL NYE ABONNENTER

Spar
595 kr

ALT OM
FISKE

SMS-kode:
FISK9
til **2205**

eller scan
QR-koden

**5 utgaver av
ALT OM FISKE for kr 249***

**Bli abonnent og få et
sløyese sett i velkomstgave!**

Alt om fiske holder deg oppdatert på sportsfiske, nyheter, utstyr, tester, teknikker og reportasjer fra hele landet. Norges eneste rendyrkede blad for sportsfiskere!

Få et praktisk sløye/fileteringssett i fire deler. Her har du det du trenger for å gjøre klar fisken til gryta. Den gode fileteringskniven har beskyttelsesslire som holder den fin samtidig som den beskytter omgivelsene for kutt og stikk. Med en god knivsliper har du alltid skarp kniv tilgjengelig. Det følger også med kuttsikker hanske, den får godt grep på fisken samtidig som du beskytter fingrene. Passer utmerket til både hav og innlandsfiske.
Verdi: 249,-

**Sløye- og
fileteringssett
i velkomstgave**

5 utgaver i butikk	kr 595
Sløyese sett	kr 249
TOTALVERDI	kr 894
DIN PRIS*	kr 249
DU SPARER	kr 595
* Porto	kr 49